

ҚОНУНИ
ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
ДАР БОРАИ БОНКИ МИЛЛИИ ТОҶИКИСТОН

(Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, с. 2011, № 6, мод. 435; с. 2014, № 7, қ. 2, мод. 409, мод. 410, с.2018, №7-8, мод.531; с.2019, №7, мод.474)

(Қонуни ҚТ аз 26.07.2014 № 1112, 1113, аз 3.08.2018 № 1548; аз 19.07.2019 с., №1645, аз 07.08.2020 № 1721)

БОБИ 1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

Моддаи 1. Мақоми ҳуқуқии Бонки миллии Тоҷикистон

1. Бонки миллии Тоҷикистон бонки марказии эмиссионӣ ва захиравии Ҷумҳурии Тоҷикистон буда, дар моликияти Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор дорад ва дар назди Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳисоботдиҳанда аст.

2. Бонки миллии Тоҷикистон шахси ҳуқуқӣ буда, дорои мӯҳр бо тасвири Нишони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва номи худ мебошад.

3. Маҳалли воқеъ гардидани Бонки миллии Тоҷикистон шаҳри Душанбе мебошад.

4. Бонки миллии Тоҷикистон метавонад бо салоҳиди худ дар мамлакат ва хориҷ аз он шӯъбаҳо ва намояндагиҳояшро кушояд.

5. Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯи ўҳдадориҳои Бонки миллии Тоҷикистон ба истиснои ўҳдадориҳои, ки бо розигии Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ё Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон қабул шудаанд, масъулият надорад, Бонки миллии Тоҷикистон низ аз рӯи ўҳдадориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки бе розигии Бонки миллии Тоҷикистон қабул шудаанд, масъулият надорад.

Моддаи 2. Мафҳумҳои асосӣ

Дар Қонуни мазкур мафҳумҳои асосии зерин истифода мешаванд:

- ташкилотҳои қарзии молиявӣ - ташкилотҳои қарзӣ ва ташкилотҳои қарзии исломӣ, ки дар асоси иҷозатномаи Бонки миллии Тоҷикистон ғайриқарзии дар қонун пешбинишударо амалӣ менамоянд (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548);

- ташкилотҳои ғайриқарзии молиявӣ - шахсони ҳуқуқие, ки ташкилотҳои қарзӣ (ташкилотҳои қарзии исломӣ) нестанд ва дар асоси иҷозатномаи Бонки миллии Тоҷикистон ғайриқарзии дар қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинишударо амалӣ менамоянд (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548);

- ташкилотҳои қарзӣ - шахсони ҳуқуқие (бонкҳо, ташкилотҳои қарзии ғайрибонкӣ, аз ҷумла (ташкилотҳои маблағгузории хурд), ки дар асоси иҷозатномаи Бонки миллии Тоҷикистон ҳама ё баъзе аз амалиёти бонкии дар қонун пешбинишударо иҷро менамоянд;

- бонк - ташкилоти қарзие, ки мақсади асосиаш гирифтани фоида буда, дорои сармояи оинномавии барои он муқарраркардаи Бонки миллии Тоҷикистон ва ҳуқуқи иҷроӣ на камтар аз се амалиёти зерин: қалби амонат ва пасандозҳо, додани қарз, кушодан ва пешбурди суратҳисобҳои бонкӣ мебошад;

ташкилотҳои қарзии ғайрибонкӣ - ташкилотҳои қарзие, ки ҳуқуқи иҷроӣ баъзе аз амалиёти бонкиро доранд. Номгуи амалиёти бонкиро барои ташкилотҳои қарзии ғайрибонкӣ қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Бонки миллии Тоҷикистон муқаррар менамояд;

- ташкилотҳои қарзии исломӣ - шахсони ҳуқуқие (бонкҳои исломӣ, ташкилотҳои қарзии ғайрибонкии исломӣ, ташкилотҳои маблағгузории хурди исломӣ, аз ҷумла "равзанаи бонкии исломӣ"), ки дар асоси иҷозатномаи Бонки миллии Тоҷикистон ҳама ё баъзе аз амалиёти бонкии исломии дар қонун пешбинишударо иҷро менамоянд (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548);

- қурби расмӣ асёр - қурби асёр, ки Бонки миллии Тоҷикистон ҳамчун мақоми ваколатдори давлатӣ муқаррар кардааст;

- тавозуни пардохт - ҳисоботи оморие, ки амалиёти дар муддати муайян анҷомдодаи байни резидентҳо ва ғайрирезидентҳо чамъбаст менамояд;

- меъёри бозтамвил - меъёри ҳадди ақалли фоизе, ки аз рӯи он Бонки миллии Тоҷикистон ба ташкилотҳои қарзӣ, қарз медиҳад ё меъёри даромаде, ки тибқи он Бонки миллии Тоҷикистон ба ташкилотҳои қарзии исломӣ қарз медиҳад (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548);

- бонки мутавассит - бонке, ки барои қабули дороиҳо, ӯҳдадориҳо ва ё иҷрои вазифаҳои ташкилоти қарзии молиявӣ, ки таҳти маъмурияти муваққатӣ қарор дорад, таъсис дода шуда, амалиёти ҷудогонаи бонкиро анҷом медиҳад (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548);

- ташкилоти идоракунии дороиҳо - шахси ҳуқуқие, ки барои қабул, харид, идоракунии ва ё бегонакунии дороиҳо ва ё ӯҳдадориҳои ғайриамонатии (ғайрипасандозии) ташкилоти қарзии молиявии таҳти маъмурияти муваққатӣ қарордошта, таъсис дода шудааст (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548);

- амалиёти бонкӣ - амалиёте, ки ташкилотҳои қарзии молиявӣ тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом медиҳанд (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548);

- қарз - маблағе, ки аз ҷониби ташкилоти қарзӣ ба қарзгир бо шартҳои пардохти фоиз ва баргардонидан ба мӯҳлати муайян дода шудааст ва ё маблағе, ки аз ҷониби ташкилоти қарзии исломӣ ба муштарӣ мутобиқи принципҳои маблағгузориҳои исломӣ дода шуда, метавонад шартҳои пардохти маблағи асосӣ, фоида, ичора ё ҳаққи хизматрасониरो дар бар гирад ё бидуни он (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548);

- амонат - маблағ ва сарвати дигари шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, ки ба ташкилоти қарзӣ барои ниғаҳдорӣ супурда шудаанд;

- пасандоз - маблағе, ки ҳуқуқи истифодаи муваққатиашон ба ташкилотҳои қарзӣ бо шартҳои пардохти фоизи муайян воғузур шудааст ва ё маблағи пулиро сарватҳои дигари шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, ки барои нигоҳ доштан ба ташкилоти қарзии исломӣ бо шартҳои пардохти пурра бо фоида ё бидуни он, ба соҳиби амонат ё намояндаи ӯ, бо дархост ё ба мӯҳлатҳои мувофиқашуда бо риояи принципҳои маблағгузориҳои исломӣ дода мешаванд (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548);

- пули миллий - сомони аст, ки як воҳиди он ба 100 дирам баробар аст;

- фоидаи воқеии Бонки миллии Тоҷикистон - фоидае, ки бо роҳи ба суратҳисоби Бонки миллии Тоҷикистон ворид шудани маблағ ба даст омадааст;

- асёр - пули миллии мамлакатҳои хориҷӣ;

- бозтамвил - додани қарз аз ҷониби Бонки миллии Тоҷикистон ба ташкилотҳои қарзии молиявӣ, баҳисобгирӣ ва азнавбаҳисобгирии коғазҳои қиматнок, ки тибқи Қонуни мазкур пешбинӣ шудаанд (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548);

- низоми пардохтӣ - маҷмӯи ташкилотҳое, ки бо мақсади интиқоли маблағ мутобиқи қоидаҳои низоми пардохтӣ яқоя амал менамоянд (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548);

- хизматрасонии пардохтӣ - қабул ва додани маблағҳои нақд, ҳисоббаробаркунии ва интиқоли маблағҳо, аз ҷумла интиқоли маблағҳои электронӣ, барориш ва ё хизматрасонии воситаҳои пардохт ва хизматрасонии қабули пардохтҳо (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548);

- низоми клиринг - низоми ҳисоббаробаркунии ғайринақдӣ ва байнибонкӣ, ки ба талабот ва ҳисоби ӯҳдадориҳои пардохти мутақобилаи пули асос ёфтааст;

- низоми бонкии Ҷумҳурии Тоҷикистон - Бонки миллии Тоҷикистон ва ташкилотҳои дигари қарзии молиявии дар Ҷумҳурии Тоҷикистон фаъолияткунанда (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548);

- низоми пулӣ - тартиби ба қонунҳо асосёфтаи ташаққул ва танзими муомилоти пул;

- меъёрҳои мақбул - меъёрҳои иқтисодие, ки аз ҷониби Бонки миллии Тоҷикистон бо мақсади танзими фаъолияти ташкилотҳои қарзии молиявӣ муқаррар гардида, риояи онҳо аз ҷониби ташкилотҳои қарзӣ ҳатмӣ мебошад (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548);

- мавқеи сармоягузориҳои байналмилалӣ - ҳисоботи оморие, ки дар муддати муайяни вақт арзиши дороиҳои молиявии резидентҳои Ҷумҳурии Тоҷикистонро, аз ҷумла дар шакли талабот ба ғайрирезидентҳо ва ӯҳдадориҳои резидентҳои Ҷумҳурии Тоҷикистонро дар назди ғайрирезидентҳои инъикос менамояд (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548);

- қарзи маҷмӯии беруна - маблағи пардохтнашудаи ӯҳдадориҳои маҷмӯии воқеии ҷорӣ ғайришартии резидентҳо дар назди ғайрирезидентҳо мебошад, ки пардохти фоиз ва ё қарзи асосиро дар оянда талаб мекунад (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548).

Моддаи 3. Қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи Бонки миллии Тоҷикистон

Қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон дар бораи Бонки миллии Тоҷикистон ба Конститутсияи Чумхурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Қонуни мазкур, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Чумхурии Тоҷикистон, инчунин санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф намудааст, иборат мебошад (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

Моддаи 4. Муносибати Бонки миллии Тоҷикистон бо Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Чумхурии Тоҷикистон

Бонки миллии Тоҷикистон дар назди Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Чумхурии Тоҷикистон ҳисоботдиҳанда мебошад, ки он чунин амалӣ карда мешавад:

- Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Чумхурии Тоҷикистон фармонҳои Президенти Чумхурии Тоҷикистонро дар бораи ба вазифа таъин ва аз вазифа озод кардани Раиси Бонки миллии Тоҷикистон ва муовинони ӯ тасдиқ мекунад;

- Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Чумхурии Тоҷикистон ширкати дигари аудиториро барои гузаронидани аудита берунии Бонки миллии Тоҷикистон мувофиқи моддаи 82 Қонуни мазкур дар сурати норозӣ будан аз натиҷаи аудита берунӣ, ки дар Бонки миллии Тоҷикистон гузаронида шудааст, муайян мекунад;

- Бонки миллии Тоҷикистон ба Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Чумхурии Тоҷикистон ҳисоботи солонаи Бонки миллии Тоҷикистон ва хулосаи аудиториро пешниҳод менамояд;

- Бонки миллии Тоҷикистон ба Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Чумхурии Тоҷикистон дурнамои сиёсати пулиро қарзии Чумхурии Тоҷикистон ва ҳисоботро оид ба иҷрои он пешниҳод мекунад.

Моддаи 5. Мақсадҳои Бонки миллии Тоҷикистон

1. Мақсади асосии Бонки миллии Тоҷикистон ноил шудан, нигоҳ доштани сатҳи мӯътадили нархҳои дохилӣ дар давраи дарозмӯҳлат мебошад.

2. Мақсадҳои иловагии Бонки миллии Тоҷикистон инҳоянд:

- таъмини устувории низоми бонкии давлат;

- мусоидат ба фаъолияти самаранок ва мунтазами низоми пардохт.

3. Гирифтани фоида мақсади асосии Бонки миллии Тоҷикистон намебошад.

Моддаи 6. Вазифаҳои Бонки миллии Тоҷикистон

1. Вазифаҳои асосии Бонки миллии Тоҷикистон:

- таҳия ва амалӣ намудани сиёсати пулиро қарзии Чумхурии Тоҷикистон;

- таҳияи сиёсати макропруденсиалӣ ва назорати иҷрои он;

- таҳияи тавозуни пардохт, мавқеи сармоягузориҳои байналмилалӣ ва қарзи маҷмӯии берунаи Чумхурии Тоҷикистон;

- таҳлили иқтисодӣ ва пулӣ ва дар асоси он ба Ҳукумати Чумхурии Тоҷикистон пешниҳод намудани тақлифҳо, инчунин ба маълумоти ҷомеа расондани натиҷаҳои таҳлил;

- танзим ва назорати фаъолияти ташкилотҳои қарзии молиявӣ мутобиқи Қонуни мазкур ва қонунҳои дигари Чумхурии Тоҷикистон;

- батанзимдарории ташкилотҳои қарзии молиявӣ мутобиқи Қонуни мазкур ва қонунҳои дигари Чумхурии Тоҷикистон;

- танзим ва назорати фаъолияти ташкилотҳои ғайриқарзии молиявӣ мутобиқи қонунгузориҳои Чумхурии Тоҷикистон;

- амалигардонии фаъолият ба сифати қарздеҳи сатҳи охирин барои ташкилотҳои қарзии молиявӣ;

- ташкил ва таъмини фаъолияти низомҳои пардохтӣ, клиринг ва ҳисоббаробаркунӣ, танзиму назорати фаъолияти низомҳои мазкур ва хизматрасониҳои пардохтӣ;

- ба таври монополӣ амалӣ намудани эмиссияи пули нақд, ба муомилот баровардан ва аз муомилот гирифтани пул;

- нигоҳдорӣ ва идораи захираҳои байналмилалӣ;

- иҷрои амалиёти бонкӣ;

- ташкили шароити мусоид барои ҳимояи ҳуқуқҳои истеъмолкунандагони хизматрасониҳои низоми бонкӣ ва ташкилотҳои ғайриқарзии молиявӣ;

- аз номи Ҷумҳурии Тоҷикистон ба зимма гирифтани ӯҳдадориҳо ва иҷрои амалиёте, ки аз иштироки Ҷумҳурии Тоҷикистон дар фаъолияти ташкилотҳои байналмилалӣ молиявӣ бармеоянд (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

2. Бонки миллии Тоҷикистон вазифаҳои дигари ба зиммааш гузоштаро мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷро менамояд.

3. Бонки миллии Тоҷикистон метавонад бо мақсади мубориза бар зидди қонунгардонии (расмиқунонии) даромадҳои бо роҳи ҷиноят бадастоварда, маблағгузориҳои терроризм ва маблағгузориҳои паҳнкунии силоҳи қатли ом мутобиқи қонун чораҳои зарурӣ андешад ва вобаста ба он фаъолияти ташкилотҳои қарзии молиявиро танзим ва назорат намояд (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548, аз 07.08.2020 № 1721)

Моддаи 7. Санадҳои меъёрии ҳуқуқии Бонки миллии Тоҷикистон

1. Бонки миллии Тоҷикистон тибқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ" дар доираи салоҳияташ санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ қабул менамояд.

2. Нисбат ба санадҳои меъёрии ҳуқуқии Бонки миллии Тоҷикистон бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон шикоят кардан мумкин аст.

Моддаи 8. Ташкили фаъолият ва молу мулки Бонки миллии Тоҷикистон

1. Бонки миллии Тоҷикистон фаъолияти худро мустақилона ташкил ва амалӣ менамояд. Дахлати мақомоти давлатӣ дар ташкили фаъолияти он манъ аст.

2. Бонки миллии Тоҷикистон дорои маблағ, биноҳо, иншоот, таҷҳизот, сарватҳои дигар буда, метавонад воситаҳои асосии аз истифода баровардашударо аз тавозунаш хориҷ намояд ва ба шахсони дигар ройгон диҳад ё фурӯшад. Бо мақсади иҷрои вазифаҳои худ ташкилотҳои дорои ҳуқуқи шахси ҳуқуқӣ таъсис диҳад, биноҳо, иншоот ё молу мулки дигарро харида гирад ба шарте, ки чунин молу мулк барои таъмини фаъолияти Бонки миллии Тоҷикистон зарур бошад.

3. Давлат ҳимояи ҳуқуқи молу мулки қонунии Бонки миллии Тоҷикистонро кафолат медиҳад ва наметавонад молу мулк, фондҳо, маблағи онро мусодира намояд ё сармояи оинномавиашро кам кунад.

4. Бонки миллии Тоҷикистон бо мақсади таъмини амнияти фаъолияти худ, инчунин ниғаҳдориҳои молу мулку дороиҳо ва ҳифзи кормандонаш ҳуқуқ дорад ҳадамоти махсуси амниятӣ ва посбониро таъсис диҳад ва ҳамчунин тибқи қонун силоҳ ва воситаҳои махсуси ҳимоявӣ харидорӣ карда, ниғаҳ дорад ва истифода барад (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

Моддаи 9. Ҳамкории байналмилалӣ Бонки миллии Тоҷикистон

1. Бонки миллии Тоҷикистон дар маҷлисҳои машваратии байнихукуматӣ, дар шӯроҳо ва ташкилотҳо дар бораи масъалаҳои сиёсат оид ба пул, додани иҷозатнома барои амалиёти бонкӣ, доир ба масъалаҳои назорати бонкӣ ва масъалаҳои дигар, ки аз салоҳияти онҳо мебошад, Ҷумҳурии Тоҷикистонро намоёндагӣ мекунад.

2. Бонки миллии Тоҷикистон метавонад ба муассисаҳои хориҷӣ, ҳукуматӣ, молиявӣ ва бонкӣ, инчунин ташкилотҳои байналмилалӣ, ки дар онҳо Бонки миллии Тоҷикистон ё Ҷумҳурии Тоҷикистон иштирок мекунад, хизматҳои бонкӣ расонад.

3. Бонки миллии Тоҷикистон метавонад дар ташкилотҳои байналмилалӣ, ки мақсадашон бо роҳи ҳамкории байналмилалӣ ба даст овардани суботи молиявӣ ва иқтисодӣ мебошад, иштирок намояд.

4. Бонки миллии Тоҷикистон дар доираи ваколатҳои худ ба сифати намоёндаи Ҷумҳурии Тоҷикистон метавонад ба зиммаи худ ӯҳдадориҳоеро гирад, ки амалиёт ва иҷрои он ба Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ташкилотҳои байналмилалӣ вобаста мебошад.

БОБИ 2. САРМОЯ, ФОИДА ВА ФОНДҲОИ БОНКИ МИЛЛИИ ТОҶИКИСТОН

Моддаи 10. Сармояи оинномавии Бонки миллии Тоҷикистон

1. Сармояи оинномавии Бонки миллии Тоҷикистон 500,0 млн. сомони ро ташкил медиҳад ва то соли 2025 давра ба давра тибқи мӯҳлатҳои бо қарори Раёсати Бонки миллии Тоҷикистон муқарраршуда пурра карда мешавад (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548).

2. Сармояи оинномавиро ба дигарон додан ё ба гарав мондан мумкин нест.

3. Бонки миллии Тоҷикистон мутобиқи стандартҳои байналмилалӣ ҳисоботи молиявӣ ва бо мақсади баробар кардани фоида ва зиёни аз ҳисоби азнавбаҳодиҳии арзиши металлҳои қиматбаҳо ва асъори хориҷии бадастомада, суратҳисоби арзиши азнавбаҳодиҳии истифоданагардида кушода, пешбурди онро анҷом медиҳад.

Моддаи 11. Сметаи солона

1. Ҳамаи даромад ва хароҷоти Бонки миллии Тоҷикистон дар сметаи даромад ва хароҷоте, ки Раёсати Бонки миллии Тоҷикистон (минбаъд - Раёсат) тасдиқ кардааст, пешбинӣ мегардад (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548).

2. Сметаи даромад ва хароҷот дар давоми сол бояд таҳти назорати муҳосибӣ бошад, ки он аз тарафи аудити дохилӣ сурат мегирад.

Моддаи 12. Фоида ва зиёни Бонки миллии Тоҷикистон

1. Фоидаи соф ва зиёни Бонки миллии Тоҷикистон аз рӯи ҳисоботи молиявӣ, ки аз ҷониби аудити беруна аудит шудааст ва мутобиқи стандартҳои байналмилалӣ ҳисоботи молиявӣ таҳия гардидааст, муайян карда мешавад (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548).

2. Дар давоми сӣ рӯзи баъди нашри ҳисоботи молиявӣ аудитшуда Бонки миллии Тоҷикистон фоидаи воқеан бадастовардашуда ва татбиқшудаи худро бо тартиби зерин тақсим менамояд (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548):

- ба сармояи оинномавӣ - 10 фоиз то пурра ташаққул ёфтани он;

- ба фонди захиравӣ - 100 фоизи қисми боқимондаи фоида то ба 20 фоизи ўҳдадорихои Бонки миллии Тоҷикистон баробар шудани ҷамъи сармояи оинномавӣ ва фонди захиравӣ (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548);

- ба бучети давлатӣ - қисми боқимондаи фонда баъди тасдиқи ҳисоботи солона аз тарафи Раёсат.

3. Бонки миллии Тоҷикистон ба истиснои тақсимои дар қисми 2 моддаи мазкур пешбинишуда, ба давлат дигар намуди тақсимотро анҷом намедиҳад (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548).

4. Зиёни Бонки миллии Тоҷикистон аз рӯи натиҷаҳои солҳои гузашта дар соли ҷорӣ аз ҳисоби фонди захиравӣ ва дар ҳолати нокифоя будани он аз ҳисоби сармояи оинномавӣ ҷуброн карда мешавад.

5. Дар ҳолати аз меъёр кам шудани сармояи оинномавии Бонки миллии Тоҷикистон Раиси Бонки миллии Тоҷикистон доир ба ҷуброни каср аз ҳисоби бучети давлатӣ ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дархост пешниҳод менамояд.

6. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар давоми се моҳи баъд аз гирифтани дархости Раиси Бонки миллии Тоҷикистон оид ба пардохти маблағи каср ё барориши ба он баробари коғазҳои қиматноки мӯҳлатнок бо фоизи на камтар аз меъёри бозтамвил қарори дахлдор қабул менамояд.

Моддаи 13. Масунияти андозии Бонки миллии Тоҷикистон

Бонки миллии Тоҷикистон аз пардохти андоз аз фоидаи шахсони ҳуқуқӣ озод мебошад (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548).

БОБИ 3. СИЁСАТИ ПУЛӢ ВА ҚАРЗӢ

Моддаи 14. Сиёсати пулӣ

1. Бонки миллии Тоҷикистон масъули таҳия ва татбиқи сиёсати пулии Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад.

2. Бонки миллии Тоҷикистон бо мақсади мусоидат ба ҳамкориҳои байниидоравӣ, аз ҷумла мубодилаи иттилоот ва баҳодиҳии вазъи иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи сиёсати пулӣ таъсис медиҳад. Кумитаи сиёсати пулӣ мақоми машваратии байниидоравӣ буда, ба Раёсат тавсияҳо пешниҳод мекунад.

3. Ҳайат, вазифаҳо ва тартиби фаъолияти Кумитаи сиёсати пулӣ бо низомномаи он, ки аз ҷониби Раёсат тасдиқ карда мешавад, муайян мегардад.

4. Бо мақсади истифодаи босамари фишангҳои сиёсати пулию қарзӣ ва рушди мӯътадили нишондиҳандаҳои пулӣ Бонки миллии Тоҷикистон дурнамои сиёсати пулию қарзии Ҷумҳурии Тоҷикистонро барои соли оянда таҳия намуда, ҳар сол то 1 ноябр ба баррасии Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод менамояд.

5. Бонки миллии Тоҷикистон ҳар се моҳ оид ба вазъи макроиқтисодӣ ва масъалаҳои татбиқи сиёсати пулӣ дар воситаҳои ахбори омма маълумот нашр менамояд.

Моддаи 15. Воситаҳои сиёсати пулию қарзӣ

Бонки миллии Тоҷикистон барои иҷрои вазифаҳои худ дар соҳаи сиёсати пулию қарзӣ воситаю усулҳои зеринро истифода мебарад:

- меъёрҳои фоизаи аз рӯи амалиёти Бонки миллии Тоҷикистон;
- меъёрҳои захираҳои ҳатмӣ;
- амалиёт дар бозори озод;
- қарздиҳӣ ба ташкилотҳои қарзии молиявӣ (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548);
- танзими асъор ва амалиёти асъорӣ;
- муқаррар кардани ҳудуди афзоиши ҳаҷми пул;
- маҳдудкунии миқдори бевосита.

Моддаи 16. Муқаррар кардани меъёрҳои фоизаи

1. Бо мақсади ниғаждории сатҳи мӯътадили нархҳо дар давраи дарозмӯҳлат Бонки миллии Тоҷикистон сиёсати фоизиро барои таъсиррасонӣ ба меъёрҳои фоизаи бозорӣ истифода мебарад.

2. Бонки миллии Тоҷикистон бо санадҳои меъёрии ҳуқуқии худ барои ҳар як намуди амалиётҳои меъёри фоизиро муқаррар менамояд.

Моддаи 17. Меъёрҳои захираҳои ҳатмӣ

1. Бонки миллии Тоҷикистон ҳуқуқ дорад барои ташкилотҳои қарзии молиявӣ аз рӯи пасандозҳо ва ўҳдадорихои дигари ба онҳо монанд захираҳои ҳатмӣ муқаррар намояд (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

2. Меъёрҳои захираҳои ҳатмӣ аз тарафи Раёсат муқаррар карда шуда, метавонанд барои шаклҳои гуногуни ташкилотҳои қарзии молиявӣ фарқ дошта бошанд (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

3. Дар сурати аз тарафи ташкилотҳои қарзии молиявӣ риоя нагардидани меъёрҳои захираҳои ҳатмӣ Бонки миллии Тоҷикистон маблағи камомadro аз суратҳисоби онҳо меситонад (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

4. Бонки миллии Тоҷикистон ҳуқуқ дорад ташкилотҳои қарзии молиявиро барои риоя накардани меъёрҳои захираҳои ҳатмӣ тибқи Қонуни мазкур ҷарима бандад (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

5. Дар сурати бозхондани иҷозатномаи ташкилоти қарзии молиявӣ барои иҷрои амалиёти бонкӣ маблағи захираҳои ҳатмии дар Бонки миллии Тоҷикистон буда барои иҷрои ўҳдадорихои ҳамин ташкилоти қарзӣ истифода мешавад (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

Моддаи 18. Амалиёт дар бозори озод

1. Бонки миллии Тоҷикистон метавонад коғазҳои қиматноки Ҷумҳурии Тоҷикистон, коғазҳои қиматноки қарзии худ, инчунин дигар коғазҳои қиматноки қарзиро дар бозорҳои молиявӣ хариду фурӯш намояд.

2. Ҳудуди амалиёт дар бозори озод аз ҷониби Раёсат муқаррар карда мешавад.

3. Тартиби барориши коғазҳои қиматноки Бонки миллии Тоҷикистон ва гузаронидани амалиёт бо онҳоро Раёсат муқаррар менамояд.

Моддаи 19. Маҳдудкунии миқдори бевосита

1. Бонки миллии Тоҷикистон метавонад дар ҳолатҳои истисно бо мақсади амалӣ кардани сиёсати пулию қарзӣ маҳдудкунии миқдори бевоситаро ба қор барад.

2. Маҳдудкунии миқдории бевоситаи Бонки миллии Тоҷикистон муқаррар намудани меъёрҳои бозтамвил, маблағи умумии қарз ба иқтисодиёт, манъи иҷрои баъзе амалиёти бонкиро аз тарафи ташкилотҳои қарзии молиявӣ ифода мекунад (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

Моддаи 20. Муқаррар намудани ҳадди афзоиши ҳаҷми пул

Бонки миллии Тоҷикистон ҳадди афзоиши як ё якчанд нишондиҳандаҳои миқдори пулро мувофиқи дурнамои сиёсати пулиро қарзӣ муқаррар менамояд.

Моддаи 21. Амалиёти бозтамвил

1. Бо мақсади амалӣ намудани сиёсати пулӣ ва қарзӣ Бонки миллии Тоҷикистон бо шартҳои, ки давра ба давра аз тарафи Раёсат муқаррар карда мешаванд, метавонад:

1) таҳти таъмини воситаҳои зерин ба ташкилотҳои қарзии молиявӣ қарзҳои кӯтоҳмӯҳлат диҳад (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548):

- коғазҳои қиматноке, ки Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон баровардааст;

- коғазҳои қиматноке, ки Бонки миллии Тоҷикистон баровардааст;

- векселҳои оддӣ ё интиқолии дорои ду ва зиёда паснавишт (индоссамент), ки яке аз онҳо ақаллан ба яке аз ташкилотҳои қарзии молиявӣ тааллуқ дошта, мӯҳлати пардохташон аз рӯзи онҳоро ба даст овардани Бонки миллии Тоҷикистон на зиёда аз даҳ моҳ мебошад (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548);

- пасандоз, асъори нақди хориҷӣ, металлҳои қиматбаҳо ва дороиҳои дигар дар Бонки миллии Тоҷикистон ва ташкилотҳои қарзии молиявӣ, ки онҳоро Бонки миллии Тоҷикистон ҳамчун дороиҳои бозоргир эътироф мекунад (Қонуни ҚТ аз 26.07.2014 № 1113, аз 3.08.2018 № 1548);

2) баҳисобгирӣ ва азнавбаҳисобгирии коғазҳои қиматноки зерини ташкилотҳои қарзии молиявиро анҷом диҳад (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548):

- коғазҳои қиматноки дар доираи эмиссияи давлатӣ баровардаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон; коғазҳои қиматноке, ки Бонки миллии Тоҷикистон баровардааст.

2. Бонки миллии Тоҷикистон меъёри бозтамвил ва шартҳои, ки мувофиқи онҳо ташкилотҳои қарзии молиявӣ барои гирифтани қарз ба озмун роҳ дода мешаванд, мунтазам ба маълумоти аҳли ҷомеа мерасонад (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

3. Бонки миллии Тоҷикистон коғазҳои қиматнокро ба ҳисоб ё аз нав ба ҳисоб намегирад, ба шахсони воқеӣ ё ҳуқуқӣ қарз, кафолатнома ва ё замонати бевосита ё бавосита намедиҳад, ба истиснои ҳолатҳои, ки Қонуни мазкур барои ташкилотҳои қарзии молиявӣ пешбинӣ кардааст (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

4. Нисбат ба талаботи Бонки миллии Тоҷикистон дар бораи баргардонидани қарзҳои додашуда мӯҳлати даъво татбиқ намегардад.

Моддаи 22. Қарздиҳӣ дар ҳолатҳои фавқулодда

1. Бонки миллии Тоҷикистон дар ҳолатҳои фавқулодда ҳамчун қарздеҳи сатҳи охири метавонад тибқи қарори Раёсат ба ташкилоти қарзии молиявӣ барои таъмини пардохтпазирӣ ба мӯҳлати то се моҳ қарз диҳад (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

2. Қарз мутобиқи қисми 1 моддаи мазкур дар асоси қоида ва шартҳои муқарраркардаи Раёсат, аз ҷумла пешниҳоди нақшаи чорабиниҳои талабнамудаи Бонки миллии Тоҷикистон бо зикри тадбирҳои ислоҳие, ки ташкилоти қарзии молиявӣ дахлдор меандешад, дода мешавад, агар яке аз асосҳои зерин мавҷуд бошад (Қонуни ҚТ аз 07.08.2020 № 1721):

- ташкилоти қарзии молиявӣ имкониятҳои дигари қарзгирӣ надошта бошад, қобили пардохт ва дорои молу мулки муносиб барои таъмини қарз бошад;

- чунин қарз барои ниғаҳдории устувории низоми молиявӣ зарур бошад ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон баргардондани қарзро ба Бонки миллии Тоҷикистон кафолат дода бошад (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

3. Ҳангоми дар мӯҳлати муайяншуда барнагардонидани қарз Раёсат метавонад мӯҳлати пардохти онро то се моҳи дигар тамдид намояд, агар ташкилоти қарзии молиявӣ дархост ва нақшаи асоснокӣ чорабиниҳоро, ки мақомоти иҷроияш тасдиқ намудааст, бо нишон додани шартҳои зерин пешниҳод намояд (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548):

- усули баргардонидани қарз;

- чораҳои ислоҳи вазъ барои пешгирии зарурати минбаъдаи қарзгирӣ дар ҳолатҳои фавқуллода.

4. Бонки миллии Тоҷикистон тибқи Қонуни мазкур ва қонунҳои дигар нисбат ба ташкилотҳои қарзии молиявие, ки нақшаи чорабиниҳои пешбиникардари иҷро намекунад ё ба натиҷаҳои нақшавӣ ноил намегарданд, тадбирҳои дахлдор меандешад (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

БОБИ 4. ҲАМКОРИИ БОНКИ МИЛЛИИ ТОҶИКИСТОН БО МАҚОМОТИ ДАВЛАТӢ

Моддаи 23. Принципҳои асосии ҳамкорӣ

1. Бонки миллии Тоҷикистон дар доираи ваколатҳое, ки қонун ба вай додааст, мустақил мебошад. Аъзои Раёсат ва кормандони Бонки миллии Тоҷикистон, ки барои қабул кардани қарор ваколат доранд, аз ягон шахси воқеӣ ё ҳуқуқӣ, аз ҷумла аз мақомоти давлатӣ супориш намегиранд.

2. Ҳар гуна мудохила ба фаъолияти онро Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон бо пешниҳоди Бонки миллии Тоҷикистон мавриди баррасӣ қарор медиҳанд.

3. Бонки миллии Тоҷикистон барои иҷрои вазифаҳои ба зимааш гузошташуда дар таҳияи сиёсати иқтисодии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон иштирок мекунад. Раиси Бонки миллии Тоҷикистон ё бо супориши вай яке аз муовинонаш дар ҷаласаҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон иштирок мекунад.

4. Бонки миллии Тоҷикистон ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз амалҳои эҳтимолии худ, ки дорои аҳамияти умумидавлатӣ мебошанд, ба яқдигар ахборот медиҳанд, кори худро ҳамоханг месозанд, машваратҳо мегузаронанд.

5. Бонки миллии Тоҷикистон ба Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба масъалаҳои ҷалб намудани қарзҳо аз тарафи давлат, пардохти қарзи давлатӣ бо дарназардошти таъсири он ба вазъи низоми бонкӣ ва ҳадафҳои асосии сиёсати пулию қарзии давлат машварат медиҳад.

Моддаи 24. Муносибатҳои қарзӣ бо Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон

1. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳолатҳои фавқуллодаю ғайриҷашмдошт ва нарасидани маблағи бучети давлатӣ метавонад барои ҷаброни фарқи зиёни он аз Бонки миллии Тоҷикистон қарз гирад. Маблағи умумии қарзи барои ин мақсад гирифтаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз Бонки миллии Тоҷикистон набояд аз 10 фоизи маблағи қисми даромади умумии бучети давлатии соли гузашта зиёд бошад. Қарзҳои гирифта дар давоми 12 моҳ пардохт карда мешаванд.

2. Ба Бонки миллии Тоҷикистон мустақиман харидани коғазҳои қиматноки Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ё дигар мақомоти давлатӣ дар давраи аввали барориши онҳо манъ аст.

Моддаи 25. Хизматрасонии қарзи давлатӣ

Бонки миллии Тоҷикистон метавонад ба қарзи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо амалиёти ҷойгиронии вомбаргҳои давлатӣ, адои онҳо ва пардохти фоиз аз рӯи онҳо хизмат расонад.

Моддаи 26. Амонатҳо ва амалиёти кассавӣ

1. Бонки миллии Тоҷикистон ба сифати амонатнигоҳдорандаи давлат ба хазинадории давлатӣ ва мақомоти дигари давлатӣ хизматҳои бонкӣ мерасонад. Бонки миллии Тоҷикистон пардохтхоро мувофиқи ҳаҷми маблағҳо дар суратҳисобҳои дахлдор амалӣ месозад.

2. Дар ҳолати зарурӣ Бонки миллии Тоҷикистон метавонад тибқи қарори Раёсат як қисми маблағи бучети давлатиро мутобиқи шартнома бо Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ба мӯҳлати муайян ҳамчун пасандоз қабул намояд ва барои он фоиз пардохт кунад.

Моддаи 27. Вазифаҳои намояндаи молиявӣ

1. Бонки миллии Тоҷикистон дар мувофиқа бо Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ташкили хизматрасонии коғазҳои қиматноки давлатиро бо тартиби зерин ба роҳ меонад:

- маркетинги коғазҳои қиматноки давлатӣ;

- пардохти маблағи асосии коғазҳои қиматнок, фоизҳо ва дигар подошҳои комисионӣ;

- иҷрои дигар амалҳое, ки мувофиқи мақсаду вазифаҳои Бонки миллии Тоҷикистон мебошанд.

2. Бонки миллии Тоҷикистон метавонад ҳамчун намояндаи молиявӣ ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, ташкилотҳои қарзии молиявӣ ва фондҳои ғайрибучетӣ барои нигоҳдории маблағи онҳо бо

пули миллий, асьор ва коғазҳои қиматнок хизмат расонад. Тартиби хизматрасонии мазкур аз ҷониби Бонки миллии Тоҷикистон муайян ва дар асоси созишномаҳои дучониба амалӣ карда мешавад (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548).

Моддаи 28.

хориҷ карда шуд (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548)

Моддаи 29. Бонки миллии Тоҷикистон - бонқдор, мушовири молиявӣ ва намоянда

Бонки миллии Тоҷикистон ҳамчун бонқдор, мушовири молиявӣ, намояндаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва мақомоти дигари давлатӣ оид ба масъалаҳои низоми захира ва масъалаҳои дигар мебошад, ки бо фаъолияти бонкӣ ва фаъолияти бонкии исломӣ вобастаанд (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548).

БОБИ 5. НИЗОМИ ПАРДОХТ

Моддаи 30. Низоми пардохт

Бонки миллии Тоҷикистон масъули ташкили низоми пардохт буда, роҳбарии ташкил ва таъмини фаъолияти самаранокӯ боэътимоди низомҳои пардохтӣ, клиринг ва ҳисоббаробаркуниро дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ӯҳда дорад. Бо ин мақсад Бонки миллии Тоҷикистон (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548):

- ба ҳамкориҳои низомҳои ҳисоббаробаркунӣ ва клиринг бо низомҳои дахлдори дигар, ки ба биржаҳо, бозорҳои коғазҳои қиматнок алоқаманданд, мусоидат менамояд;
- таҳияи усулу технологияҳои нави ҳисоббаробаркуниҳо ва интиқоли коғазҳои қиматнокро ба роҳ мемонад;
- барои ҳамкориҳои байни иштирокчиён дар рушди низоми пардохт ва хизматрасониҳои пардохтӣ шароит фароҳам меоварад (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548).

Моддаи 31. Ташкили ҳисоббаробаркунӣ дар байни бонқҳо

1. Бонки миллии Тоҷикистон метавонад ба ташкилотҳои қарзии молиявӣ ҷиҳати анҷом додани пардохтҳои байнибонкӣ хизмат расонида, барои ташкили низоми клиринги байнибонкӣ ва дигар шаклҳои ҳисоббаробаркунӣ мувофиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии қабулкардааш мусоидат намояд (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548).

2. Бонки миллии Тоҷикистон барои риояи мӯҳлати пардохтҳо мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон масъул аст.

Моддаи 32. Танзим ва назорати низоми пардохтӣ

(Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548)

1. Бонки миллии Тоҷикистон метавонад бо мақсади таъмини эътимоднокии низоми пардохтӣ:

1) хизматрасониеро, ки ташкилотҳои қарзии молиявӣ оид ба ҳисоббаробаркунӣ, интиқоли маблағҳо, аз ҷумла интиқоли маблағҳои электронӣ, барориш ва ё хизматрасонии воситаҳои пардохт ва хизматрасонии қабули пардохтҳо пешниҳод менамоянд, танзим ва назорат намояд;

2) низомҳои пардохтӣ, клиринг ва ҳисоббаробаркуниҳоро ташкил ва фаъолияти онҳоро таъмин намояд;

3) тартиби ташкилу фаъолияти низомҳои пардохтӣ, клиринг ва ҳисоббаробаркуниро тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии худ муқаррар намуда, барои анҷом додани фаъолияти оператори низоми пардохтӣ иҷозатнома диҳад, инчунин бақайдгирӣ ва назорати онҳоро ба роҳ монанд;

4) шаклҳои ҳисоббаробаркунии ғайринақдиро муайян кунад ва намунаҳои ҳуҷҷатҳои пардохтиро, ки барои ҳисоббаробаркунии ғайринақдӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон истифода мешаванд, тасдиқ намояд;

5) талаботи ҳадди ақал оид ба эътимоднокӣ ва таъмини амнияти иттилооти бонкӣ, ҳисоббаробаркуниҳои электронӣ ва интиқоли маблағҳо муқаррар намояд.

2. Тартиби ҳисоббаробаркуниҳо бо пули миллий ва асьори хориҷӣ аз ҷониби Бонки миллии Тоҷикистон муайян карда мешавад. Тартиби анҷом додани интиқоли фаромарзии маблағҳо бо санадҳои меъёрии ҳуқуқии Бонки миллии Тоҷикистон муқаррар карда мешавад.

3. Бонки миллии Тоҷикистон сиёсати низоми пардохтии Ҷумҳурии Тоҷикистонро муайян мекунад ва мониторинги амалӣ гардидани онро анҷом медиҳад (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548).

Моддаи 33. Стандартҳои байналмилалӣ

Бонки миллии Тоҷикистон ҳангоми иҷрои ваколатҳои худ оид ба ташкилу танзими низоми пардохт стандартҳои байналмилалиро истифода намуда, бо мақсади таъмини амният ва самаранокии он бо мақомоти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, бонкҳои марказии (миллии) кишварҳои дигар ва ташкилотҳои молиявии байналмилалӣ ҳамкорӣ менамояд.

Моддаи 34. Хизматрасонӣ ба ташкилотҳои қарзӣ

Бонки миллии Тоҷикистон метавонад барои ташкилотҳои қарзии молиявӣ, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон фаъолият менамоянд, суратхисобҳо кушода, барои бақияи онҳо фоиз ё фоида диҳад ё барои хизматрасониаш ҳаққи муайян гирад (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548).

БОБИ 6. РОБИТАҲОИ ИҚТИСОДИИ ХОРИҶӢ ВА АМАЛИЁТИ АСЪОРӢ

Моддаи 35. Ваколатҳои Бонки миллии Тоҷикистон дар соҳаи фаъолияти иқтисодии хориҷӣ

Бонки миллии Тоҷикистон дар ҳолатҳое, ки қонунгузорӣ ва созишномаҳои байналмилалӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ намудаанд, дар муносибат бо бонкҳои марказии (миллии) давлатҳои хориҷӣ, Хазинаи байналмилалӣ асър, Бонки ҷаҳонӣ ва дигар ташкилотҳои молиявии байналмилалӣ намояндаи манфиатҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон буда, аз номи он муомила ва додугирифт мекунад.

Моддаи 36. Бонки миллии Тоҷикистон - мақоми танзими асър ва назорати асър

Бонки миллии Тоҷикистон мақоми давлатии танзими асър ва назорати асър буда, вазифаи худро мувофиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи танзими асър ва назорати асър" амалӣ менамояд (Қонуни ҶТ аз 26.07.2014 № 1113).

Моддаи 37. Хориҷ карда шуд

(Қонуни ҶТ аз 26.07.2014 № 1113)

Моддаи 38. Захираҳои асъории байналмилалӣ давлат

1. Бонки миллии Тоҷикистон дар тавозуни худ ҳамаи захираҳои асъории байналмилалӣ давлатро нигоҳ медорад.

2. Дар сурати камшавии захираи асъории байналмилалӣ давлат ё аз тарафи Бонки миллии Тоҷикистон мушоҳида гардидани тамоюли камшавии он то дараҷае, ки барои гузаронидани сиёсати пулию қарзӣ ё сари вақт иҷро намудани амалиётҳои байналмилалӣ давлат зиён расонида метавонад, Бонки миллии Тоҷикистон ба Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи вазъияти ин захираҳо ва сабабҳои, ки боиси камшавии онҳо шудаанд ё шуда метавонанд, ҳисобот, инчунин оид ба ислоҳи ҳолат тавсияҳо пешниҳод мекунад.

Моддаи 39. Захираҳои байналмилалӣ Бонки миллии Тоҷикистон

1. Бонки миллии Тоҷикистон бо мақсади иҷрои вазифаҳо ва ўҳдадориҳои хориҷии худ ва ҳимояи сармояи оинномавиаш аз тағйирёбии қурби асър, як қисми маблағи худро бо асър ва дигар дороиҳои асърӣ, ки арзиши онҳо дар бозорҳои байналмилалӣ устувор аст, нигоҳ медорад.

2. Бонки миллии Тоҷикистон аз рӯи шарт ва ба мўҳлатҳое, ки Раёсат муқаррар мекунад, захираи байналмилалӣ Бонки миллии Тоҷикистонро таъсис медиҳад.

3. Захираҳои байналмилалӣ Бонки миллии Тоҷикистон аз инҳо иборатанд:

- тилло ва дигар металлҳои қиматбаҳо, ки дар Бонки миллии Тоҷикистон ё аз номи вай дар дигар ташкилотҳои қарзӣ нигоҳ дошта мешаванд, аз ҷумла ўҳдадориҳои шахсони дигар, ки аз тилло ва дигар металлҳои қиматбаҳо иборат мебошад;

- асъори мубодилаи озод, ки дар Бонки миллии Тоҷикистон ё аз номи вай дар дигар ташкилотҳои қарзии молиявӣ нигоҳ дошта мешавад (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548);

- ўҳдадории шахсони дигар ва пасандозҳои байнибонкии аз рӯи дархост ё дар мӯҳлати кӯтоҳ пардохтшаванда, ки аз асъори мубодилаи озод иборат буда, дар суратҳисобҳои Бонки миллии Тоҷикистон ё дар тавозуни бонкҳои марказии (миллии) хориҷӣ ё ташкилотҳои молиявии байналмилалӣ қарор доранд;

- коғазҳои қиматноки қарзии бозоргири иборат аз асъори мубодилаи озод, ки ҳукуматҳои кишварҳои хориҷӣ, бонкҳои марказии (миллии) хориҷӣ ё ташкилотҳои молиявии байналмилалӣ баровардаанд ё коғазҳои қиматноки қарзие, ки пурра бо даромад ва қарзҳои эмитент таъмин шудаанд;

- талабот ба ташкилотҳои молиявии байналмилалӣ, ки дар асоси амалиёти фурушӣ бозхарид ва созишнома оид ба қарз додани коғазҳои қиматноки дар сархати чоруми қисми 3 моддаи мазкур зикршуда ба миён меояд;

- ҳуқуқи махсуси қарзгирӣ, ки дар суратҳисоби Бонки миллии Тоҷикистон дар Хазинаи байналмилалии аъсор мавҷуданд;

- маблағҳои аъсории Бонки миллии Тоҷикистон дар Хазинаи байналмилалии аъсор.

4. Бонки миллии Тоҷикистон захираҳои аъсории байналмилалии ҳудро бо дарназардошти ҳифз, таъмини пардохтпазирӣ ва даромаднокии онҳо бо тартиби зикршудаи афзалиятнокӣ идора мекунад.

Моддаи 40. Амалиёт бо аъсори хориҷӣ

Бонки миллии Тоҷикистон сиёсати қурбии аъсорро муайян ва амалӣ намуда, ҳуқуқ дорад:

- ҳар гуна амалиётро бо аъсори хориҷӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва берун аз он ки онҳо ба қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дар таҷрибаи бонкии байналмилалӣ қабулшуда мувофиқ мебошанд, иҷро намояд;

- векселҳои хазинавӣ ва дигар коғазҳои қиматноки аз тарафи давлатҳои хориҷӣ ё ташкилотҳои молиявии байналмилалӣ баровардашуда ва кафолат додашударо харад ва фурушад, инчунин аҳдҳои дигарро, ки ҳилофи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон намебошанд ва дар таҷрибаи бонкии байналмилалӣ қабул карда шудаанд, имзо намояд;

- дар бонкҳои марказӣ (миллӣ) ва ташкилотҳои молиявии давлатҳои дигар ҳисобҳо кушояд;

- барои бонкҳои хориҷӣ, бонкҳои марказӣ (миллӣ) ва ташкилотҳои байналмилалии молиявӣ суратҳисобҳо кушода, инчунин манфиати онҳоро дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳимоя кунад.

Моддаи 41. Фоида ва зиёни аъсорӣ (воқеан гирифтанишуда)

Фоида ва зиёни аъсории (воқеан гирифтанишуда) дар тавозуни солонаи Бонки миллии Тоҷикистон инъикосгардида, ки ба тағйирёбии баҳои дороиҳо ва ўҳдадориҳо дар шакли аъсор, металлҳои қиматбаҳо ва ҳуқуқи махсуси қарзгирӣ алоқаманд аст ва вобаста ба тағйирёбии нарх ё қурби мубодилавии ин дороиҳо ва ўҳдадориҳо нисбат ба пули миллӣ ба вучуд омадаанд, тибқи стандартҳои байналмилалӣ дар суратҳисоби махсус (азнавбаҳогузорӣ кардани аъсор) ба ҳисоб гирифта мешаванд ва ба даромад ва хароҷоти татбиқшуда дохил карда намешаванд (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

БОБИ 7. ТАНЗИМУ НАЗОРАТ ВА БАТАНЗИМДАРОРИИ ТАШКИЛОТҲОИ ҚАРЗИИ МОЛИЯВӢ

(Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548)

Моддаи 42. Бонки миллии Тоҷикистон - мақоми танзиму назорат ва батанзимдарории ташкилотҳои қарзии молиявӣ

(Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548)

1. Бонки миллии Тоҷикистон дорои ҳуқуқи истисноии танзим ва назорати фаъолияти ташкилотҳои қарзии молиявӣ мебошад. Бо ин мақсад Бонки миллии Тоҷикистон (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548):

- ба ташкилотҳои қарзӣ иҷозатнома медиҳад, онҳоро дар феҳристи бақайдгирӣ сабт мекунад, стандартҳои назорати фаъолияти онҳоро таҳия намуда, тартиби татбиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ва тавсияҳои ҳудро муқаррар менамояд;

- ташкилотҳои қарзии молиявиро бо қувваи қарорҳои худ ё мутахассисони ба ин мақсад ҷалбгардида, аз ҷумла амалиёт, феҳристҳо, ҳуҷжатҳо ва суратҳисобҳои онҳоро санҷида, риояи талаботи Қонуни мазкур, қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи фаъолияти бонкӣ", "Дар бораи фаъолияти

бонкии исломӣ", "Дар бораи ташкилотҳои маблағгузори хурд" ва қонунҳои дигари ба фаъолияти бонкӣ дахлдоштаро мунтазам назорат менамояд (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548);

- аз ташкилотҳои қарзии молиявӣ пешниҳоди иттилооти заруриро барои танзим ва назорати фаъолияти онҳо, инчунин оид ба ислоҳи вазъи кунунии онҳо чора диданро талаб мекунад (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548);

- меъёрҳои мақбулро, ки риояи онҳо барои ташкилотҳои қарзии молиявӣ ҳатмӣ мебошад, муқаррар мекунад ва аломатҳои анҷом додани амалияи носолиму хатарноки бонкиро муайян менамояд (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548);

- барои ба даст овардани ҳар гуна иттилоот дорои ҳуқуқи дастрасии бавосита ё бевосита, аз ҷумла фосилавӣ ба таъминоти барномавию техникӣ, инчунин низомҳои автоматонидашудаи бонкии ташкилотҳои қарзии молиявӣ мебошад (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548);

- нисбат ба ташкилотҳои қарзии молиявӣ дар ҳолатҳои дар Қонуни мазкур пешбинишуда чораҳои фаврии ислоҳӣ ва таъсиррасониро татбиқ менамояд (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548);

- чораҳои батанзимдарории ташкилотҳои қарзии молиявиро бо мақсади Ҳимояи манфиатҳои пасандоздорону қарздеҳон, таъмини суботи низоми бонкӣ ва идомаи вазифаҳои ниҳоят муҳим бо истифодаи ками маблағҳои буҷетӣ амалӣ менамояд (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

2. Мақсади асосии танзим ва назорати фаъолияти ташкилотҳои қарзии молиявӣ нигоҳдории суботи низоми бонкӣ ва низоми пардохт, Ҳимояи манфиатҳои пасандоздорон, қарздеҳон ва дорандагони суратҳисобҳои сармоягузорӣ мебошад (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

3. Бонки миллии Тоҷикистон ба фаъолияти ҷорӣи ташкилотҳои қарзии молиявӣ мудохила намекунад, ба истиснои ҳолатҳое, ки қонун пешбинӣ кардааст (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

4. Бонки миллии Тоҷикистон бо санадҳои меъёрии ҳуқуқии худ барои Ҳамаи ташкилотҳои қарзии молиявӣ тартиби ҳатмии ҳисобдорӣ, таҳия, пешниҳоди ҳисоботи молиявӣ ва маълумоти омориро муқаррар мекунад (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

5. Бонки миллии Тоҷикистон метавонад барои ташкилотҳои қарзии молиявӣ тартиби гузарондани амалиёти бонкӣ, ташкили низоми идоракунии хавфҳо ва назорати дохилӣ, инчунин талабот ба таъминоти барномавию техникӣ, аз ҷумла низомҳои автоматонидашудаи бонкии ташкилотҳои қарзии молиявиро бо санадҳои меъёрии ҳуқуқии худ муқаррар намояд (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

Моддаи 43. Ҳамкории иттилоотӣ

1. Бонки миллии Тоҷикистон барои таҳияи омили бонкӣ, молиявӣ ва таҳлили вазъи иқтисодӣ бо мақомоти давлатӣ дар ҷамъоварӣ ва нашри маълумоти оморӣ ва дигар маълумот ҳамкорӣ менамояд ва метавонад аз мақомоти давлатӣ иттилооти даркориро дархост ва дастрас намояд.

2. Бонки миллии Тоҷикистон маводи зеринро нашр менамояд:

- иттилооти умумии оморӣ ва таҳлилий дар бораи низоми бонкии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- ҳуҷҷатҳо оид ба усулҳои ҷамъоварӣ ва пешниҳоди маълумоти оморӣ;

- маълумоти дахлдори оморӣ ва концепсияе, ки ба гузарондани таҳқиқи санҷиши берунии оморӣ анҷомдодаи Бонки миллии Тоҷикистон имкон медиҳанд.

Моддаи 44. Пешниҳоди иттилоот

1. Бонки миллии Тоҷикистон метавонад тавассути дархости хаттӣ аз ташкилотҳои қарзӣ пешниҳоди Ҳама гуна иттилоот ва маълумотро дар бораи фаъолиятшон, тавзеҳи онҳо ё пешбиниҳои зеринро талаб намояд:

- оид ба масъалаҳои идоракунии корпоративӣ, молиявӣ, меъёрҳои мақбул ва масъалаҳои дигари марбут ба фаъолият ва идоракунии ташкилоти қарзӣ;

- оид ба дороиҳо ва ўҳдадориҳо, даромад ва хароҷот, аз ҷумла меъёри фоизи гирифташаванда ва пардохтшаванда, ҳаққи хизмати гирифташаванда ва пардохтшаванда, ўҳдадориҳо ва тамоми хавфҳои ба вай таҳдидкунанда;

- нисбати ҳар гуна шахси алоқаманди ташкилоти қарзии молиявӣ ва ё ҳар гуна шахси ҳуқуқии мутобикӣ қонунгузорӣ бақайдгирифташуда, ки дар ҷамъияти холдингии ташкилоти қарзӣ нуфузи калон дорад (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

2. Бонки миллии Тоҷикистон метавонад иттилооти пешниҳодшударо, ки ба феҳристи иттилоот ё маълумоти махфӣ дохил намешавад, мувофиқи категорияҳои ташкилотҳои қарзии молиявӣ ва аз рӯи

навъи фаъолиятшон дараҷабандӣ шудаанд, пурра ё қисман нашр намояд (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548).

3. Бонки миллии Тоҷикистон метавонад шабакаи иттилоотиро барои зарурати низоми бонкӣ таъсис диҳад ва нигоҳ дорад.

4. Ташкилотҳои қарзии молиявӣ вазифадоранд, ки ҳама гуна маълумоти аз тарафи Бонки миллии Тоҷикистон дархостшавандаро саривақт пешниҳод намоянд (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548).

Моддаи 45. Ҳамкориҳои Бонки миллии Тоҷикистон бо мақомоти назоратӣ ва батанзимдарории дохилию хоричӣ

(Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548)

Бонки миллии Тоҷикистон метавонад бо дигар бонкҳои марказии (миллии) хоричӣ ё мақомоти назоратӣ ва батанзимдарории дохилию берунӣ шартнома баста, дар асоси он мубодилаи маълумот намояд. Мубодилаи ҷунин маълумот метавонад маълумоти махфиро дар бар гирад, ба шарт ки шартномаи басташуда махфиятро талаб кунад ва Бонки миллии Тоҷикистон боварӣ дошта бошад, ки барои таъмини махфияти ҷунин маълумот чораҳои оқилона андешида шудаанд (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548).

Моддаи 46. Меъёрҳои мақбул

Аз ҷониби Бонки миллии Тоҷикистон барои ташкилотҳои қарзии молиявӣ меъёрҳои мақбул тибқи қонун муқаррар карда мешаванд (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548).

Моддаи 47. Санҷиши фаъолияти ташкилотҳои қарзӣ

1. Бонки миллии Тоҷикистон назорати маҷмӯии фаъолияти ташкилотҳои қарзии молиявиро бо тартиби зерин анҷом медиҳад (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548):

- ҳисобот, ҳуҷҷатҳо, тавзеҳот, баёнот, далелҳо ва маълумоти аз ҷониби ташкилоти қарзии молиявӣ тибқи Қонуни мазкур пешниҳодшударо баррасӣ мекунад (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548);

- аз ташкилотҳои қарзии молиявӣ ва ҳар гуна бонкҳои фаръӣ, ҷамъиятҳои вобастаи онҳо дар шакли хаттӣ пешниҳод ва тасдиқ намудани ҳар гуна маълумоти иловагӣ, ҳисобот, ҳуҷҷатҳо, тавзеҳот, баёнот ва ё далелҳоро талаб мекунад (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548);

- дар хусуси вазъи молиявӣ, манбаи маблағҳои пулӣ, нуфузу эътибори саҳмдорони бевосита ё бавоситаи ташкилоти қарзии молиявӣ ва оид ба шахсе, ки барои ба даҳ ва зиёда фоизи саҳмияҳои ташкилоти қарзии молиявӣ соҳиб шудан мурочиат менамояд, маълумот талаб мекунад (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548);

- санҷиши ташкилоти қарзии молиявӣ, ҷамъиятҳои вобастаи он ва бонкҳои фаръиро тавассути корманди (кормандони) худ ё шахсоне, ки бо ин мақсад аз ҷониби Бонки миллии Тоҷикистон таъин шудаанд, анҷом медиҳад (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548).

2. Санҷиш баррасии фаъолияти ташкилоти қарзии молиявиро барои муайян кардани вазъи молиявии он, инҷунин мувофиқати фаъолияти ташкилоти қарзии молиявӣ ба талаботи қонунҳои дигар, санадҳои меъёрии ҳуқуқии Бонки миллии Тоҷикистон, санадҳо ва сиёсати дохилии ташкилоти қарзии молиявиро дар бар мегирад (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548).

3. Бонки миллии Тоҷикистон на камтар аз як маротиба дар як сол ҳамаи ташкилотҳои қарзии молиявиро аз санҷиш мегузаронад, ба истиснои намояндагӣҳои онҳо, ташкилотҳои маблағгузории хурд ва ташкилотҳои маблағгузории хурди исломӣ, ки на камтар аз як маротиба дар ду сол санҷида мешаванд (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548).

4. Шахсони тибқи моддаи мазкур барои гузаронидани санҷиш таъиншуда, барои риояи талаботи махфияти маълумот масъул мебошанд. Кормандони роҳбарикунанда, кормандон ва намояндаи ташкилоти қарзии молиявӣ ё бонки фаръӣ ва ҷамъиятҳои вобастаи он вазифадоранд дастрасии ҳамаи утқҳои корӣ, аз ҷумла ҳазинаҳо ва ганҷхонаҳо, китобҳои ҳисобдорӣ, суратҳисобҳо, ҳуҷҷатҳо, сабтҳои электрониро ба шахсони мазкур таъмин намоянд (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548).

5. Ҳар гуна маълумот, аз ҷумла маълумоти дорой сирри бонкӣ, ки санҷишгарон талаб мекунанд, бояд аз ҷониби ташкилоти қарзии молиявӣ сари вақт пешниҳод карда шавад. Кормандони роҳбарикунандаи ташкилоти қарзӣ вазифадоранд ба гузаронидани санҷиш ҳамаҷониба мусоидат намоянд (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548).

6. Бонки миллии Тоҷикистон Шӯрои нозирони ташкилоти қарзии молиявиро оид ба натиҷаҳои санҷиш оғоҳ месозад (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

7. Тартиби гузаронидани санҷиш, ҷамъбаст ва пешниҳоди натиҷаҳои он бо санадҳои меъёрии ҳуқуқии Бонки миллии Тоҷикистон муқаррар карда мешавад.

8. Хориҷ карда шуд (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

9. Хориҷ карда шуд (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

Моддаи 48. Чораҳои фаврии ислоҳӣ ва таъсиррасонӣ

(Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548)

1. Бонки миллии Тоҷикистон метавонад ҳар гуна чораҳои фаврии ислоҳӣ ё таъсиррасонии дар қисми 2 моддаи мазкур пешбинишударо татбиқ намояд, агар ба он маълум гардад, ки ташкилоти қарзии молиявӣ, кормандони роҳбарикунанда ё кормандони дигари он:

- талаботи Қонуни мазкур, қонунҳои дигар, санадҳои меъёрии ҳуқуқии дигар ва амрномаҳои Бонки миллии Тоҷикистонро риоя накардаанд;

- ба Бонки миллии Тоҷикистон маълумоти муқарраршударо сари вақт пешниҳод накардаанд ё онро носоҳеҳу нопурра пешниҳод намудаанд;

- амалияи носолиму хатарноки бонкиро пеш мебаранд, ки ба субот ва устувории ташкилоти қарзии молиявӣ ва ё низоми бонкӣ хавф дорад ё ба манфиатҳои пасандоздорон, қарздорон ва дорандагони суратҳисобҳои сармоягузорӣ таҳдид менамояд;

- ҳуқуқҳои истеъмолкунандагони хизматрасонии низоми бонкиро риоя накардаанд.

2. Ҳангоми ҷой доштани ҳолатҳои дар қисми 1 моддаи мазкур пешбинишуда Бонки миллии Тоҷикистон метавонад нисбат ба ташкилоти қарзии молиявӣ як ё якчанд чораҳои ислоҳӣ ё таъсиррасонии зеринро татбиқ намояд:

- ба ташкилоти қарзии молиявӣ амрнома фиристад;

- ба ташкилоти қарзии молиявӣ дастур диҳад;

- аз ташкилоти қарзии молиявӣ таҳия ва пешниҳоди нақшаи чорабиниҳоро ҷиҳати бартараф кардани камбудихо ва ислоҳи вазъи баамаломата ё маълумотро оид ба чораҳои андешидашуда талаб намояд;

- кушодани филиал ва воҳиди дигари сохториро барои ташкилоти қарзии молиявӣ манъ намояд;

- аз ташкилоти қарзии молиявӣ боздоштани фаъолият ё бас-тани филиал ва ё воҳиди дигари сохтори онро талаб намояд;

- меъёрҳои фоизиро барои анҷомдиҳии баъзе амалиёти бонкӣ маҳдуд намояд;

- аз ташкилоти қарзии молиявӣ талаб кунад, ки иҷрои баъзе амалиёти бонкӣ ва ё фаъолияти муайянро бо Бонки миллии Тоҷикистон мувофиқа намояд;

- аз ташкилоти қарзии молиявӣ қатъ кардани анҷомдиҳии баъзе амалиётро талаб намояд;

- тақсим ё пардохти ҳар гуна фоида ё суди саҳмияҳоро манъ намояд;

- ҳама гуна маҳдудиятро барои додани қарз муқаррар намояд;

- илова ба маблағи захираҳои ҳатмие, ки дар Бонки миллии Тоҷикистон нигоҳ дошта мешаванд, дар мӯҳлат ва ба маблағи муайян зиёд кардани онҳоро аз ташкилоти қарзии молиявӣ талаб намояд;

- аз ташкилоти қарзии молиявӣ тибқи шартҳои муқаррарнамудаи Бонки миллии Тоҷикистон гузаронидани санҷиши мавзӯии дахлдорро бо ҷалби ташкилоти аудиторӣ талаб намояд;

- аз раиси Шӯрои нозирон даъват намудани ҷаласаи ғайринавбатии Шӯрои нозиронро бо иштироки намояндагони Бонки миллии Тоҷикистон ҷиҳати баррасии ҳуқуқвайронкуниҳо ва андешидани чораҳои зарурӣ бо мақсади бартараф кардани онҳо талаб намояд;

- аз ташкилоти қарзии молиявӣ тибқи шартҳои муқаррарнамудаи Бонки миллии Тоҷикистон муваққатан ба қор қабул намудани коршиносро бо додани ваколат оид ба ҷонибдорӣ амалҳои вобаста ба фуруш, бегонакунӣ ё интиқоли дороиҳои ташкилоти қарзии молиявӣ, додани қарз ё сармоягузори маблағҳои ташкилоти қарзии молиявӣ, қабули ҳар гуна қарз ё ўҳдадорӣ ва пардохти суди саҳмияҳо талаб намояд;

- аз ташкилоти қарзии молиявӣ солимгардонии молиявӣ, аз ҷумла иҷрои як ё якчанд чораҳои нақшаи барқарорсозии фаъолиятро, ки тибқи моддаи 482 Қонуни мазкур омода шудааст, талаб намояд;

- аз ташкилоти қарзии молиявӣ қатъ кардани анҷомдиҳии ҳар гуна амалиётро бо шахсони вобаста талаб намояд;

- аз ташкилоти қарзии молиявӣ зиёд намудани сармояро дар мӯҳлати муқаррарнамудаи Бонки миллии Тоҷикистон талаб намояд;
- ҳуқуқи овоздиҳии саҳмдорони (иштирокчиёни) дорои ҳиссаи иштироки афзалиятнокро боздорад;
- зиёд намудани музди меҳнат, пардохти мукофотпулӣ ва ҷубронпулиро ба кормандони роҳбарикунанда ё шахсони вобастаи (алоқаманди) ташкилоти қарзии молиявӣ манъ намояд;
- аз ташкилоти қарзии молиявӣ муваққатан ё пурра аз вазифа барканор кардани як ё якчанд корманди роҳбарикунанда ва ё корманди дигари масъуло талаб намояд;
- аз ташкилоти қарзии молиявӣ аз вазифа озод намудани раис ё дигар узви Шӯрои нозиронро талаб намояд;
- барои ташкилоти қарзии молиявӣ меъёрҳои мақбуло ба мӯҳлати то дувоздаҳ моҳ тағйир диҳад;
- иҷрои баъзе амалиёти дар иҷозатномаи ташкилоти қарзии молиявӣ муайяншударо ба мӯҳлати то дувоздаҳ моҳ боздорад;
- барои ташкилоти қарзии молиявӣ қабул ва интиқоли доройҳоро маҳдуд намояд;
- мутобиқи қонун кормандони роҳбарикунандаи ташкилоти қарзии молиявиро ба ҷавобгарии маъмури кашад;
- ташкилоти қарзии молиявиро ба андозаи то як фоиз аз ҳадди ақали сармояи оинномавии муқарраршуда ҷарима бандад;
- ваколатҳои мақомоти идоракунии ташкилоти қарзии молиявиро боздорад;
- иҷозатномаи ташкилоти қарзии молиявиро бозхонд намуда, мутобиқи қонун раванди барҳамдиҳии онро оғоз намояд.

3. Дар ҳолати талаботи Бонки миллии Тоҷикистонро иҷро накардани ташкилоти қарзии молиявӣ, ҷаримабандӣ мутобиқи қисми 2 моддаи мазкур то бартараф кардани камбудҳои идома меёбад.

4. Маблағи ҷарима аз суратҳисоби муросилогии (коррес-пондентии) дар Бонки миллии Тоҷикистон қушодаи ташкилоти қарзии молиявӣ бе супориши он ситонида мешавад. Дар сурати вучуд надоштани чунин суратҳисоб дар Бонки миллии Тоҷикистон, маблағи ҷарима аз ташкилоти қарзии молиявӣ тибқи қонунгузорӣ ситонида мешавад.

5. Тартиби татбиқи чораҳои фаврии ислоҳӣ ва таъсиррасонӣ аз ҷониби Раёсат муайян карда мешавад.

6. Бонки миллии Тоҷикистон чораҳои фаврии ислоҳӣ ва таъсиррасонии дар моддаи мазкур пешбинишударо дар мӯҳлати на дертар аз шаш моҳ баъди ошкор намудани ҳуқуқвайронкунӣ татбиқ менамояд.

7. Татбиқи чораҳои фаврии ислоҳӣ ва таъсиррасонӣ, ки дар моддаи мазкур пешбинӣ шудаанд, масъулияти ташкилоти қарзии молиявиро тибқи дигар қонунҳо истисно намекунад (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

Моддаи 48(1). Чораҳои батанзимдарории ташкилоти қарзии молиявӣ

(Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548)

1. Батанзимдарории ташкилотҳои қарзии молиявӣ бо роҳи солимгардонӣ, ки тавассути таҷдиди сохтори ташкилоти қарзии молиявӣ аз ҷониби маъмурияти муваққатӣ тибқи Қонуни мазкур анҷом дода мешавад ё барҳамдиҳии онҳо тибқи қонун амалӣ шуда метавонад.

2. Батанзимдарории ташкилотҳои қарзии молиявӣ дар асоси принципҳои зерин амалӣ карда мешавад:

- зарари мутобиқи батанзимдарорӣ эътирофшударо аввалан саҳмдорони (иштирокчиёни) ташкилотҳои қарзии молиявӣ ба зимма мегиранд;
- боқимонда зарари мутобиқи батанзимдарорӣ эътирофшударо, агар ҷой дошта бошад, қарздохон бо тартиби қонеъгардонии талаботи қарздохон мутобиқи қонунгузории барҳамдиҳии ташкилотҳои қарзии молиявӣ ба зимма мегиранд;
- зарари дар ҷараёни батанзимдарорӣ ба зиммагирифтаи саҳмдорон (иштирокчиён) ва қарздохон набояд аз зараре, ки онҳо ҳангоми барҳамдиҳии ташкилотҳои қарзии молиявӣ мебинанд, зиёд бошад;
- талаботи муштариён ва ўҳдадорҳои ҳаммонанд (якнавь) дар асоси баробарӣ ва якхела баррасӣ мегарданд, ба истиснои ҳолатҳои, ки бо қарори Бонки миллии Тоҷикистон риоя накардани усули мазкур барои пешгирии таъсири манфии эҳтимолии батанзимдарории ташкилоти қарзии молиявӣ ба низоми

бонкӣ ё барои зиёд намудани арзиши талабот ба манфиати ҳамаи пасандоздорон ва қарзدهгон дар умум, қатъиян зарур муқаррар шуда бошад.

3. Барои истифодаи чораҳои батанзимдарорӣ нисбат ба ташкилоти қарзии молиявӣ, қаблан нисбат ба он татбиқ шудани чораҳои ғаврии ислоҳӣ ва таъсиррасонии дар қисми 2 моддаи 48 Қонуни мазкур пешбинишуда ҳатмӣ нест (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

Моддаи 48(2). Нақшаи барқарорсозӣ ва батанзимдарорӣ

(Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548)

1. Бонки миллии Тоҷикистон аз ташкилотҳои қарзии молиявӣ давра ба давра омода ва пешниҳод намудани нақшаи барқарорсозии ғаврӣ ва мураттаби ғавроиятро бо дарназардошти ҳолатҳои (сценарияҳои) гуногуни мушкилоти молиявӣ ва ё ноустувории молиявӣ, дар алоҳидагӣ ё барои ташкилотҳои қарзии молиявие, ки аз ҷониби гурӯҳ мебошанд, ба таври маҷмӯӣ барои мувофиқа талаб менамояд. Нақша бояд чораҳои дахлдор, тарзу захираҳои барқарорсозии ғавроияти устувор ва муътадили ташкилотҳои қарзии молиявиро пешбинӣ намояд. Ҳангоми муайян намудани камбудии дар нақшаи мазкур Бонки миллии Тоҷикистон аз ташкилотҳои қарзии молиявӣ дар мӯҳлати муқарраршуда барои мувофиқа тақрибан пешниҳод кардани нақшаро талаб менамояд.

2. Талабот оид ба таҳияи нақшаи барқарорсозии ғавроияти ташкилотҳои қарзии молиявиро Бонки миллии Тоҷикистон муқаррар менамояд.

3. Бонки миллии Тоҷикистон нақшаи батанзимдарорӣ ташкилоти қарзии низомсозии молиявиро омода намуда, дар он роҳҳои батанзимдарорӣ ташкилоти қарзии молиявиро тарзе муайян менамояд, ки иҷрои беғосилаи вазифаҳои ниҳоят муҳим таъмин мегардад. Бонки миллии Тоҷикистон метавонад барои ташкилотҳои қарзии молиявӣ дигар низ нақшаи батанзимдарориро омода намояд.

4. Агар Бонки миллии Тоҷикистон дар амалӣ намудани нақшаи барқарорсозӣ ва ё батанзимдарорӣ мураттаби ташкилотҳои қарзии молиявӣ монеаҳои ҷиддиро муайян намояд, он гоҳ ба ташкилотҳои қарзии молиявӣ барои бартараф намудани онҳо дастур медиҳад, ки иҷрои он барои ташкилотҳои қарзии молиявӣ ҳатмӣ мебошад (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

Моддаи 49. Маъмурияти муваққатӣ

(Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548)

1. Маъмурияти муваққатӣ идоракунии махсуси ташкилоти қарзии молиявӣ мебошад, ки он бо қарори Раёсат тибқи моддаи 50 Қонуни мазкур ба мӯҳлати то дувоздаҳ моҳ барои ноил шудан ба мақсадҳои батанзимдарорӣ дар сарҳати ҳафтуми қисми 1 моддаи 42 Қонуни мазкур пешбинишуда ҷорӣ карда мешавад.

2. Мӯҳлати ғавроияти маъмурияти муваққатӣ метавонад аз ҷониби Раёсат то дувоздаҳ моҳ тамдид карда шавад ва он дар маҷмӯъ наметавонад аз ду сол зиёд бошад.

3. Қарори Раёсат дар бораи таъин намудани маъмурияти муваққатӣ ё тамдид кардани мӯҳлати ваколатҳои он аз ҷониби Бонки миллии Тоҷикистон дар мӯҳлати на дертар аз панҷ рӯз аз санаи қабули он дар ду рӯзномаи расмӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон нашр карда мешавад.

4. Маъмурияти муваққатии ташкилоти қарзии молиявӣ аз ҷониби Бонки миллии Тоҷикистон амалӣ карда шуда, тибқи Қонуни мазкур Бонки миллии Тоҷикистон ҳуқуқ дорад, ки ваколатҳои мудирӣ муваққатиро барои таъмин намудани мақсадҳо ва вазифаҳои он бевосита амалӣ намояд. Бонки миллии Тоҷикистон метавонад маъмурияти муваққатиро тавассути мудирӣ муваққатие, ки бо қарори раёсат таъин шудааст ва аз номи ташкилоти қарзии молиявӣ бе ваколатнома амал мекунад, анҷом диҳад.

5. Мудирӣ муваққатӣ аз ҳисоби кормандони Бонки миллии Тоҷикистон ё мутахассисоне (коршиносоне), ки кормандони Бонки миллии Тоҷикистон нестанд, таъин карда мешавад ва:

- намоёндаи Бонки миллии Тоҷикистон ба ҳисоб рафта, ба дастурҳои он итоат мекунад ва дар тамоми давраи иҷрои ӯҳдадорихояш ба Бонки миллии Тоҷикистон ҳисобот медиҳад;

- ба муқаррароти Қонуни мазкур ва санадҳои меъриӣ ҳуқуқии дигар, дастурамалу амрномаҳои Бонки миллии Тоҷикистон ҳамчун роҳбари ташкилоти қарзии молиявӣ итоат менамояд. Мутахассисоне (коршиносоне), ки кормандони Бонки миллии Тоҷикистон нестанд, бояд ба талаботи тахассусии тибқи қонун нисбат ба роҳбарони ташкилотҳои қарзии молиявӣ татбиқшаванда ҷавобгӯ бошанд. Бонки миллии Тоҷикистон метавонад дар ҳолатҳои зарурӣ мудирӣ муваққатиро иваз ё аз вазифа барканор намояд.

6. Музди меҳнати ҳайати маъмурияти муваққатӣ аз тарафи ташкилоти қарзии молиявӣ пардохта мешавад. Андозаи музди меҳнати ҳайати маъмурияти муваққатиरो Бонки миллии Тоҷикистон муқаррар мекунад. Музди меҳнати ҳайати маъмурияти муваққатӣ пеш аз талаботи дигар нисбат ба ташкилоти қарзии молиявӣ пардохта мешавад. Дар ҳолати мавҷуд набудани маблағи зарурӣ барои пардохти музди меҳнати ҳайати маъмурияти муваққатӣ, он аз ҳисоби Бонки миллии Тоҷикистон пардохт ва аз ҷониби ташкилоти қарзии молиявӣ ҷуброн карда мешавад (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

Моддаи 50. Асосҳо барои татбиқи чораҳои батанзимдарорӣ

(Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548)

Бонки миллии Тоҷикистон метавонад чораҳои батанзимдарорӣ, аз ҷумла қорӣ намудани маъмурияти муваққатиरो бо салоҳдиди худ ҳангоми мавҷудияти як ё якчанд ҳолатҳои зерин татбиқ намояд:

- ташкилоти қарзии молиявӣ мунтазам ӯҳдадориҳои худро оид ба анҷом додани пардохтҳо иҷро намекунад ё имконияти иҷро намудани талаботи пасандоздорон ё қарздохони дигарро надорад;

- ташкилоти қарзии молиявӣ фаъолияти молиявӣ ва тижоратии ноустуворро амалӣ менамояд ва чораҳои танзимкунандаи минбаъда наметавонанд устувории молиявии ташкилоти қарзии молиявиро барқарор намоянд ё нигоҳ доранд;

- меъёри кифоятии сармояи ташкилоти қарзии молиявӣ аз 50 фоизи меъёри ҳадди ақалли бо санадҳои меъёрии ҳуқуқии Бонки миллии Тоҷикистон муқарраршуда кам бошад;

- имконияти саҳмдорони (иштирокчиёни) ташкилоти қарзии молиявӣ барои таъмини риояи меъёри кифоятии сармоя дар мӯҳлати муайяннамудаи Бонки миллии Тоҷикистон дар ғумон аст;

- ташкилоти қарзии молиявӣ барои нигоҳ доштани фаъолияти худ аз кӯмаки молиявии давлатӣ, аз ҷумла ба қарздеҳи сатҳи охирин вобаста мебошад;

- ташкилоти қарзии молиявӣ дилхоҳ меъёри мақбули тибқи қонун муқарраршударо тарзе вайрон карда бошад, ки он қобилияти фаъолият кардани ташкилоти қарзии молиявиро зери шубҳаи асоснок қарор диҳад;

- Бонки миллии Тоҷикистон далелҳои асоснок дошта бошад, ки ташкилоти қарзии молиявӣ ё роҳбарони он ба фаъолияти ҷиноятӣ машғул шудаанд, ки дар натиҷаи он манфиатҳои пасандоздоронро зери хатари ҷиддӣ мегузоранд;

- ташкилоти қарзии молиявӣ аз ӯҳдаи иҷрои талаботи Бонки миллии Тоҷикистон набаромада, ба иҷрои вазифаҳои назоратии он, аз ҷумла тавассути пинҳон қардан ё пешниҳод накардани ҳуҷжатҳои ҳисобдорӣ, баҳисобгирӣ ва дигар ҳуҷжатҳо барои санҷиш монеъ гардад;

- хавфнок будани фаъолияти ташкилоти қарзии молиявӣ ба низоми бонкии Ҷумҳурии Тоҷикистон (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

Моддаи 51. Натиҷаҳои таъин намудани маъмурияти муваққатӣ

Баъди таъин гардидани маъмурияти муваққатӣ:

- ҳамаи ҳуқуқу ваколатҳои ташкилоти қарзии молиявӣ, аз ҷумла он ҳуқуқу ваколатҳое, ки саҳмдорон, пасандоздорон ё кормандони роҳбарикунандаи ташкилоти қарзии молиявӣ доранд, боздошта шуда, ба мудирӣ муваққатӣ дода мешаванд. Касе ҳақ надорад барои додани ҳуқуқҳо ба мудирӣ муваққатӣ ё амалӣ намудани онҳо аз тарафи вай монеъ гардад (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548);

- ҳар гуна амал ё қароре, ки аз тарафи ташкилоти қарзии молиявии дар иттиҳоди маъмурияти муваққатӣ қарордошта ё аз номи он (ё аз тарафи саҳмдорон ё роҳбарони он) қабул мешавад, беэтибор мебошад, агар он аз тарафи мудирӣ муваққатӣ ё таҳти роҳбарии вай қабул нашуда бошад, аз ҷумла интиқоли пул ё коғазҳои қиматнок, ки бонкҳо тавассути низоми ҳисоббаробаркунии пардохт ё низоми ҳисоббаробаркунии коғазҳои қиматнок анҷом додаанд ва онҳо қабл аз ба қор оғоз кардани маъмурияти муваққатӣ бебозхонд шудаанд;

- мӯҳлати муқарраркардаи қонун, шартнома ё ба таври дигар муқарраршуда, ки баъди ба охир расидани он ҳар гуна талабот ё ҳуқуқи ташкилоти қарзии молиявӣ қатъ меёбад ё пардохт карда мешавад, худ аз худ аз рӯзи сипаришавии он ба мӯҳлати шаш моҳ тамдид карда мешавад (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

Моддаи 52. Вазифаҳои маъмурияти муваққатӣ

Маъмурияти муваққатӣ нисбат ба ташкилоти қарзии молиявӣ фавран чораҳои зеринро меандешад (Қонуни ЧТ аз 3.08.2018 № 1548):

- ҳамаи кӯшишҳои худро софдилона барои таъмини нигоҳдории дороиҳои ташкилоти қарзии молиявӣ ба ҳарч медиҳад (Қонуни ЧТ аз 3.08.2018 № 1548);

- ҳисобрасии муфассали (инвентаризатсияи) дороиҳо, аз ҷумла дороиҳои воқеӣ ва ӯҳдадориҳои ташкилоти қарзии молиявиро оғоз менамояд (Қонуни ЧТ аз 3.08.2018 № 1548);

- ба тамоми воҳидҳои сохтории ташкилоти қарзии молиявӣ оид ба ҷорӣ намудани маъмурияти муваққатӣ дар ташкилоти қарзии молиявӣ оғоҳиномаро бо зикри санаи ба иҷрои ӯҳдадориҳои худ оғоз кардани маъмурияти муваққатӣ, ки он набояд аз санаи ирсолӣ оғоҳинома пештар бошад, ирсол менамояд (Қонуни ЧТ аз 3.08.2018 № 1548);

- тавассути рӯзномаҳои расмӣи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар байни аҳоли, он ҷойҳое, ки воҳидҳои сохтории ташкилоти қарзии молиявӣ ҷойгиранд, оид ба оғози фаъолияти маъмурияти муваққатӣ дар ташкилоти қарзии молиявӣ эълон менамояд (Қонуни ЧТ аз 3.08.2018 № 1548);

- ҳамаи молу мулкӣ воқеӣ, сабтҳо ва дигар дороиҳои ташкилоти қарзии молиявиро, аз ҷумла аз бонкҳои фаръӣ он бозпас мегирад (Қонуни ЧТ аз 3.08.2018 № 1548);

- ҳуқуқ дорад кормандони роҳбарикунанда ва кормандони дигари ташкилоти қарзии молиявиро аз вазифа барканор ва ё озод намояд (Қонуни ЧТ аз 3.08.2018 № 1548);

- иваз намудани ҳамаи қулфҳо, маҳдуд намудани иҷозати гирифтани калидҳои онҳо, тағйир додани рамзҳои истифодаи компютерҳо, додани рухсатномаҳои нав, бекор кардани ваколатҳои шахсоне, ки аз номи ташкилоти қарзии молиявӣ амал мекарданд, инчунин муқаррар намудани маҳдудиятҳои дигарро барои дастрасии объектҳо ва дороиҳои ташкилоти қарзии молиявӣ анҷом медиҳад (Қонуни ЧТ аз 3.08.2018 № 1548);

- ташкилотҳои қарзии молиявӣ, бақайдгирандагон, намояндаҳо ва агентҳо, ки ба коғазҳои киматнок сару кордоранд, инчунин идоракунадагони дороиҳои берунӣ ташкилоти қарзии молиявиро дар бораи тағйир ёфтани ваколатҳои шахсоне, ки аз номи ташкилоти қарзии молиявӣ дастурҳо медоданд, оғоҳ менамояд (Қонуни ЧТ аз 3.08.2018 № 1548);

- ҳама гуна пардохтҳоро ба моликони, саҳмдорон ва кормандони роҳбарикунандаи ташкилоти қарзии молиявӣ ба истиснои музди меҳнати онҳо бозмедорад (Қонуни ЧТ аз 3.08.2018 № 1548);

- дар тамоми филиалҳои ташкилоти қарзии молиявӣ намояндаҳои худро таъин менамояд (Қонуни ЧТ аз 3.08.2018 № 1548).

Моддаи 53. Ҳисоботи мудири муваққатӣ

1. Мудири муваққатӣ дар давоми сӣ рӯз пас аз санаи таъин шуданаш ба Раёсати Бонки миллии Тоҷикистон дар бораи вазъи молиявӣ ва нақшаи солимгардонии ташкилоти қарзии молиявӣ ҳисоботи пешакӣ пешниҳод мекунад, ки иборат аз (Қонуни ЧТ аз 3.08.2018 № 1548):

1) ҳисоботи тавозунии ташкилоти қарзии молиявӣ, ки аз ҷониби мудири муваққатӣ таҳия гардида, дар он вазъи воқеии молиявии ташкилоти қарзӣ нишон дода мешавад (Қонуни ЧТ аз 3.08.2018 № 1548);

2) тавсияи андешидани яке аз чораҳои зерин нисбат ба ташкилоти қарзии молиявӣ (Қонуни ЧТ аз 3.08.2018 № 1548):

а) солимгардонии вазъи молиявии ташкилоти қарзии молиявӣ бо роҳи таҷдиди сохтори он ва бо истифодаи ваколатҳои дар моддаҳои 55 - 58(2) Қонуни мазкур пешбинишуда (Қонуни ЧТ аз 3.08.2018 № 1548);

б) бозхонди иҷозатнома ва барҳамдиҳии ташкилоти қарзии молиявӣ (Қонуни ЧТ аз 3.08.2018 № 1548).

2. Бонки миллии Тоҷикистон баъди баррасии ҳисоботи мудири муваққатӣ дар муддати понздаҳ рӯз қарори дахлдор қабул мекунад.

3. Мудири муваққатӣ вазифадор аст, ки ҳар моҳ оид ба фаъолияти маъмурияти муваққатӣ ба Бонки миллии Тоҷикистон ҳисобот диҳад.

Моддаи 54. Мораторияи қонеъгардонии талаботи пасандоздорон ва иҷрои ӯҳдадориҳои дигари ташкилоти қарзии молиявӣ

1. Бонки миллии Тоҷикистон бо мақсади ҳифзи вазъи молиявии ташкилоти қарзии молиявӣ, ки дар он маъмурияти муваққатӣ чорӣ шудааст, метавонад пардохти маблағро аз рӯи ҳар гуна ўҳдадорӣ ташкилоти қарзии молиявӣ то як моҳ боздорад ва дар ҳолатҳои зарурӣ ин мўҳлатро ба як моҳи дигар тамдид намояд, вале ин мўҳлат набояд аз се моҳ зиёд бошад. Мораторияи қоньгардонии талаботи пасандоздорон, ўҳдадорӣ ташкилоти қарзии молиявиро барои пардохти пасандозҳои шахсони воқеӣ ба андозаи на зиёда аз маблағи чубронпулии бо Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи суғуртаи пасандозҳои шахсони воқеӣ" муайяншуда маҳдуд наменамояд (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548).

2. Дар давраи мораторияи пардохтҳо ба оғози парвандаи судӣ, идомаи парвандаҳои оғозшуда ё таъқиби судӣ барои иҷрои маҷбуриӣ ё ба иҷро кардани ҳуқуқи гарав нисбат ба молу мулки ташкилоти қарзии молиявӣ роҳ дода намешавад. Дар ин давра бақайдгирии молу мулки ғайриманқули ташкилоти қарзии молиявӣ ҳамчун гарав, соҳиб шудани қарздох ба ҳуқуқи қоньгардонии афзалиятнок аз ҳисоби молу мулки ғайриманқули ташкилоти қарзии молиявӣ, ба ғайр аз ҳолатҳои мавҷуд будани санадҳои судӣ, ки қабл аз таъини маъмурияти муваққатӣ қабул шудаанд, манъ аст (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548).

Моддаи 54(1). Муваққатан боздоштани ҳуқуқҳои талаби баҳисобгирии тарафайн ва қатъи пеш аз мўҳлат

(Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548)

Татбиқи батанзимдарорӣ ва чараёни амали он, барои нисбат ба ташкилоти қарзии молиявии таҳти маъмурияти муваққатӣ қарордошта истифодаи ҳуқуқи талаби баҳисобгирии тарафайн, ки бо қонун ё шартнома пешбинӣ гардидааст, асос шуда наметавонад, инчунин ба ҳар гуна тарафи дигари ташкилоти қарзии молиявии таҳти маъмурияти муваққатӣ қарордошта истифодаи ҳуқуқи талаби пеш аз мўҳлати иҷро ё қатъ намудани шартномаро намедихад, агар аз рӯи чунин шартнома ўҳдадорӣҳои асосӣ ба таври дахлдор иҷро шуда истода бошанд (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548).

Моддаи 55. Амалӣ намудани нақшаи солимгардонии вазъи молиявии ташкилоти қарзии молиявӣ

1. Ҳангоми аз ҷониби Бонки миллии Тоҷикистон қабул шудани қарор дар бораи солимгардонии вазъи молиявии ташкилоти қарзии молиявӣ бо истифода аз ваколатҳои махсус, мудири муваққатӣ метавонад таҷдиди сохтори ташкилоти қарзии молиявиро тибқи моддаҳои 56-58(2) тариқи зайл анҷом диҳад (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548):

- пурра кардани сармои ташкилоти қарзии молиявӣ (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548);

- ҳамроҳшавӣ ё муттаҳидшавии ташкилоти қарзии молиявӣ бо дигар ташкилоти қарзӣ ё додани ҳуқуқи соҳибмулки ташкилоти қарзии молиявӣ ба ташкилоти қарзии молиявии дигар (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548);

- интиқол ё фурӯши ҳама ё як қисми дороиҳо, ҳуқуқи талаб ва ё ўҳдадорӣҳои ғайриамонатӣ (ғайрипасандозӣ) ба ташкилоти идоракунии дороиҳо (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548);

- интиқол ё фурӯши ҳама ё як қисми дороиҳо, ҳуқуқи талаб ва ё ўҳдадорӣҳо, аз ҷумла амонатҳои (пасандозҳои) ташкилоти қарзии молиявӣ ба ташкилотҳои қарзии молиявии дигар, аз ҷумла бонки мутавассит (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548).

2. Муқаррароти қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба ваколатҳои назорат ё имтиёзҳои саҳмдорон (ҳуқуқи афзалиятнок) харид нисбат ба барориши саҳмияҳо, талаботи аз ҷониби саҳмдорон тасдиқ шудани амалиёте, ки ба сармоя ё молу мулки ташкилоти қарзии молиявӣ таъсир мерасонад ва ғайра) ба таҷдиди сохтор, ки мутобиқи Қонуни мазкур анҷом дода мешавад, монъе намегарданд (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548).

3. Ўҳдадорӣҳои ташкилоти қарзии молиявӣ, ки аз рӯи созишномаҳои сари вақт иҷро нашудаанд ва ё бекор карда шудаанд, ҳангоми татбиқи чораҳо оид ба таҷдиди сохтор ба инобат гирифта намешаванд (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548).

Моддаи 55(1). Муқаррароти махсус оид ба суботи молиявӣ

(Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548)

1. Агар Бонки миллии Тоҷикистон муқаррар намояд, ки барои ниғаҳдори суботи низоми молиявии Ҷумҳурии Тоҷикистон истифодаи механизмҳои маблағгузори фавқуллоддаи давлатӣ зарур

аст, он гоҳ бо Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Хазионаи суғуртаи пасандозҳои шахсони воқеӣ машварат менамояд. Баъд аз машварати мазкур, дар асоси пешниҳоди Бонки миллии Тоҷикистон Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон метавонад барои солимгардонии вазъи молиявии ташкилоти қарзии молиявӣ дар бораи истифодаи механизмҳои маблағгузори фавқулоддаи давлатӣ ба таври фаврӣ қарор қабул намояд. Механизмҳои маблағгузори фавқулоддаи давлатӣ метавонанд аз инҳо иборат бошанд:

- а) харидории саҳмияҳои (ҳиссаи) ташкилоти қарзии молиявӣ;
- б) маблағгузорӣ барои таъсиси бонки мутавассит ва ё ташкилоти идоракунии дороиҳо;
- в) додани қарз ё грантҳо ба ташкилоти қарзии молиявӣ;
- г) додани кафолат аз рӯи ўҳдадориҳои ташкилоти қарзии молиявӣ;
- д) додани кафолат бо шартҳои муқарраркарда барои пардохти қарз ё хати қарзие, ки Бонки миллии Тоҷикистон пешниҳод намудааст ё менамояд.

2. Баъди аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон қабул гардидани қарор дар бораи истифодаи механизмҳои маблағгузори фавқулоддаи давлатӣ, Бонки миллии Тоҷикистон ваколатҳои худро ҷиҳати батанзимдарории ташкилоти қарзии молиявӣ тибқи қисми 4 моддаи 49 ва моддаи 55 Қонуни мазкур амалӣ менамояд.

3. Механизми маблағгузори фавқулодаи давлатии дар қисми 1 моддаи мазкур зикршуда бояд танҳо баъди аз ҳисоб хориҷ кардани арзиши дороиҳои беқурбшуда ва мутаносибан кам кардани саҳмияҳои (ҳиссаҳои) саҳмдорон (иштирокчиён), манъ кардани тақсими ҳар гуна фоида ё суди саҳмияҳо ва аз вазифа озод кардани як ё якчанд аъзои Шӯрои нозирон, раиси ташкилоти қарзии молиявӣ, муовинони ӯ, раиси Раёсат, аъзои дигари он, сармуҳосиб ва сараудитори ташкилоти қарзии молиявӣ татбиқ гардад (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

Моддаи 56. Пурра кардани сармоя

Бо мақсади пурра кардани сармояи ташкилоти қарзии молиявие, ки дар он маъмурияти муваққатӣ таъин шудааст, Бонки миллии Тоҷикистон метавонад мудирӣ муваққатиро барои андешидани чораҳои зарурӣ ё қобили қабули зерин ваколатдор намояд (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548):

- аз ҳисоб хориҷ кардани арзиши дороиҳои беқурбшуда ва мутаносибан кам кардани сармояи ташкилоти қарзии молиявӣ (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548);
- барориши саҳмияҳои иловагии навъҳои мавҷуда ё саҳмияҳои нав ё ҳар ду;
- ба саҳмияҳои оддӣ (ҳисса) таъдил додани қарзи субординарӣ, ё ўҳдадориҳои таъминнабудаи ташкилоти қарзии молиявӣ бо тартиби муқаррарнамудаи қисми 2 моддаи 48(1) Қонуни мазкур бе розигии қарздохон. Ўҳдадориҳои таъминнабудаи ба саҳмияҳои оддӣ (ҳисса) таъдилшаванда набояд маблағи ҷуброншавандаи пасандозҳои суғурташударо тибқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи суғуртаи пасандозҳои шахсони воқеӣ" ва дигар ўҳдадориҳои муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Бонки миллии Тоҷикистон дар бар гирад (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548);
- кам кардани сармояи ташкилоти қарзии молиявӣ тавассути бозхаридаи саҳмияҳо (ҳиссаҳо) ё беътибор донишгари саҳмияҳо (ҳиссаҳо) мутаносибан ба зарари ҳамин ташкилоти қарзии молиявӣ (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548);
- дигар ваколатҳои, ки барои пурра кардани сармояи ташкилоти қарзии молиявӣ аз ҷониби Раёсати Бонки миллии Тоҷикистон дода мешаванд (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

Моддаи 57. Харидан, ҳамроҳшавӣ ё муттаҳидшавӣ

Харидани ташкилоти қарзии молиявӣ аз тарафи маъмурияти муваққатӣ идорашаванда аз ҷониби дигар ташкилоти қарзии молиявӣ (ё ҳамроҳшавӣ, муттаҳидшавии он бо дигар ташкилоти қарзии молиявӣ) имкон дорад бо роҳи интиқол додани қисми зиёди саҳмияҳои ташкилоти қарзии молиявӣ ба дигар ташкилоти қарзии молиявӣ ба ивази саҳмияҳо ё маблағҳои пулии он ё ба ивази ҳар ду анҷом дода шавад (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

Моддаи 58. Интиқол ё фурӯши дороиҳо ва ўҳдадориҳо (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548)

1. Бонки миллии Тоҷикистон метавонад мудирӣ муваққатиро барои интиқол ё фурӯши ҳама ё як қисми дороиҳо, ҳуқуқи талаб ва ё ўҳдадориҳои ташкилоти қарзии молиявие, ки таҳти идоракунии маъмурияти муваққатӣ қарор доранд, ба ташкилотҳои қарзии молиявӣ дигар, аз ҷумла бонки

мутавассит ва ё ба ташкилоти идоракунии дороиҳо ваколатдор намояд. Интиқоли амонатҳо (пасандозҳо) ба ташкилоти идоракунии дороиҳо манъ аст.

2. Интиқол ё фурӯши дороиҳо, ҳуқуқи талаб ва ё ўҳдадориҳои ташкилоти қарзии молиявӣ тибқи қисми 1 моддаи мазкур бе тасдиқ, ҷонибдорӣ ё гирифтани розигии пешакии ҳар гуна шахси дигар, аз ҷумла саҳмдорон (иштирокчиён), пасандоздорон, қарздохон, дорандагони суратҳисобҳои сармоягузорӣ ва қарздорон, инчунин бе огоҳсозӣ, нашр, барасмиятдарорӣ ва пардохти хироч амалӣ карда мешавад.

3. Саҳмдорон (иштирокчиён), қарздохон, дорандагони суратҳисобҳои сармоягузори ташкилоти қарзии молиявӣ таҳти маъмурияти муваққатӣ қарордошта ва ё шахсони сеюме, ки дороиҳо ва ўҳдадориҳои онҳо ба ташкилоти қарзии молиявӣ дигар, аз ҷумла бонки мутавассит ва ташкилоти идоракунии дороиҳо, интиқол ё фурӯхта нашудаанд, ягон ҳуқуқ ба дороиҳо ва ўҳдадориҳои интиқолшуда ва ҳуқуқи даҳлат ба фаъолияти ин ташкилоти қарзии молиявӣ, аз ҷумла бонки мутавассит ва ташкилоти идоракунии дороиҳоро надоранд.

4. Шартҳо ва тартиби интиқол ё фурӯши дороиҳо, ҳуқуқи талаб ва ўҳдадориҳои ташкилоти қарзии молиявӣ таҳти маъмурияти муваққатӣ қарордошта ба ташкилоти қарзии молиявӣ дигар, бонки мутавассит ё ташкилоти идоракунии дороиҳо, инчунин намуди дороиҳо ва ўҳдадориҳои интиқолшаванда бо санадҳои меъёрии ҳуқуқии Бонки миллии Тоҷикистон муайян шуда метавонанд (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

Моддаи 58(1). Бонки мутавассит

(Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548)

1. Бонки мутавассит барои як ё якчанд мақсадҳои зерин таъсис дода мешавад:

- қисман ё пурра қабул намудани амонатҳо (пасандозҳо) ва ё дигар ўҳдадориҳои ташкилоти қарзии молиявӣ таҳти маъмурияти муваққатӣ қарордошта;

- қисман ё пурра қабул намудани дороиҳо ва ё ҳуқуқи талаби ташкилоти қарзии молиявӣ таҳти маъмурияти муваққатӣ қарордошта;

- муваққатан иҷро кардани вазифаҳои дигар ва ё амалиётҳои бонкии ҷудоғонае, ки Бонки миллии Тоҷикистон мувофиқи мақсад мешуморад.

2. Бонки мутавассит фаъолияти худро, аз ҷумла анҷом додани амалиёти бонкии ҷудоғонаро, дар асоси иҷозатномаи Бонки миллии Тоҷикистон, ки ба мӯҳлати се сол дода шуда, тамдид намегардад, амалӣ менамояд.

3. Сармояи бонки мутавассит аз ҳисоби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тибқи моддаи 55(1) Қонуни мазкур, Ҳазинаи суғуртаи пасандозҳои шахсони воқеӣ ва ё дигар сармоягуздорон ташкил ё пурра мегардад. Андозаи зарурии маблағи сармоя ва ё пардохтпазириро барои бонки мутавассит Раёсат муқаррар менамояд.

4. Талабот нисбат ба таъсис, иҷозатномадиҳӣ, идоракунии ва фаъолияти бонки мутавассит, аз ҷумла тартиби танзими он, тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Бонки миллии Тоҷикистон метавонад муқаррар карда шавад.

5. Бонки мутавассит бе мувофиқаи Бонки миллии Тоҷикистон наметавонад дороиҳо, ҳуқуқи талаб, ўҳдадориҳо ё сармояи худро бегона намояд ва ё дар ҷунин аҳдҳои дигар иштирок намояд.

6. Бонки миллии Тоҷикистон ҳангоми таъсиси бонки мутавассит дороиҳо, ўҳдадориҳо ва ё ҳуқуқи талаби дигареро, ки аз ҷониби ташкилоти қарзии молиявӣ таҳти маъмурияти муваққатӣ қарордошта ба бонки мутавассит интиқол дода мешаванд, муайян менамояд. Бонки миллии Тоҷикистон метавонад баъд аз таъсиси бонки мутавассит ҳуқуқи талаби дигар, дороиҳо ва ё ўҳдадориҳои ҷунин ташкилоти қарзии молиявиро, ки бояд ба бонки мутавассит интиқол дода шаванд, муайян намояд.

7. Бонки миллии Тоҷикистон метавонад дороиҳо, ўҳдадориҳо ва ё ҳуқуқи талаби дигареро, ки аз ҷониби ташкилоти қарзии молиявӣ таҳти маъмурияти муваққатӣ қарордошта ба бонки мутавассит интиқол дода шуда буданд, баргардонад. Ташкилоти қарзии молиявӣ таҳти маъмурияти муваққатӣ қарордошта ё қаблан қароргирифта ўҳдадор аст дороиҳо, ҳуқуқи талаб ва ўҳдадориҳоеро, ки қаблан ба бонки мутавассит интиқол шуда буданд, бо дастури Бонки миллии Тоҷикистон қабул намояд.

8. Пасандозҳои суғурташудаи шахсони воқеӣ, ки ба бонки мутавассит гузаронида мешаванд, тибқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи суғуртаи пасандозҳои шахсони воқеӣ" суғурташуда ҳисобида мешаванд. Бонки мутавассит баъди гирифтани иҷозатнома узви Ҳазинаи суғуртаи пасандозҳои шахсони воқеӣ ҳисобида шуда, аз пардохти ҳаққи узвият озод мебошад.

9. Қисми дороиҳо ва ўҳдадориҳои ташкилоти қарзии молиявӣ, ки ба бонки мутавассит интиқол нашудаанд, дар ташкилоти қарзии молиявии мавриди барҳамдиҳии маҷбурӣ қароргиранда боқӣ мемонад.

10. Бонки мутавассит вориси ҳуқуқи ташкилоти қарзии молиявии таҳти маъмурияти муваққатӣ қарордошта ё қаблан қароргирифта намебошад, ба истиснои ворисӣ аз рӯи дороиҳо ва ҳуқуқи талаби ба он интиқолшуда ва танҳо вобаста ба ўҳдадориҳои, ки ба он аз ташкилоти қарзии молиявии таҳти маъмурияти муваққатӣ қарордошта ё қаблан қароргирифта тибқи қонун интиқол дода шудаанд, масъулият дорад.

11. Саҳмдорони (иштирокчиёни) бонки мутавассит дар давоми фаъолияти он бояд:

- дороиҳо, ҳуқуқи талаб ва ё ўҳдадориҳои бонки мутавасситро ба ташкилоти қарзии молиявии дигар фурушанд ва ё интиқол диҳанд;

- саҳмияҳои (ҳиссаҳои) бонки мутавасситро ба ташкилоти қарзии молиявии дигар ва ё дигар шахсон, ки мақсади табдилдиҳии бонки мутавасситро ба ташкилоти қарзии молиявӣ доранд, фурушанд.

12. Ҳангоми иҷро нагардидани талаботи қисми 11 моддаи мазкур, Бонки миллии Тоҷикистон бояд иҷозатномаи бонки мутавасситро барои анҷом додани фаъолияти бонкӣ то ба охир расидани мӯҳлати амали иҷозатномаи дар қисми 2 моддаи мазкур пешбинишуда бозхонд намуда, мутобиқи қонун раванди барҳамдиҳии онро оғоз намояд (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

Моддаи 58(2). Ташкилоти идоракунии дороиҳо

(Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548)

1. Ташкилоти идоракунии дороиҳо бо мақсади қабули дороиҳо, ҳуқуқи талаб ва ё ўҳдадориҳои ғайриамонатии (ғайрипасандозии) ташкилоти қарзии молиявии таҳти маъмурияти муваққатӣ қарордошта аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тибқи моддаи 55(1) Қонуни мазкур таъсис дода мешавад. Ташкилоти идоракунии дороиҳо аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон метавонад яққоя бо сармоягузори дигар таъсис дода шавад.

2. Ташкилоти идоракунии дороиҳо дороиҳои интиқолшударо бо мақсади то ҳадди ниҳой баланд бардоштани арзиши онҳо идора менамояд.

3. Бонки миллии Тоҷикистон назорати фаъолияти ташкилотҳои идоракунии дороиҳоро тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқи худ, ки тартиби таъсис, идоракунӣ, анҷом додани фаъолият ва маблағгузори ташкилоти идоракунии дороиҳо, инчунин талаботро нисбат ба кормандони роҳбарикунанда, арзёбии дороиҳо, ҳуқуқи талаб ва ўҳдадориҳои ғайриамонатие (ғайрипасандозие), ки ба онҳо гузаронида мешаванд, муқаррар менамоянд, амалӣ мекунад.

4. Ташкилоти идоракунии дороиҳо пеш аз оғози фаъолият тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқи Бонки миллии Тоҷикистон оиннома, маълумот оид ба кормандони роҳбарикунанда, музди меҳнат ва ўҳдадориҳои вазифавии онҳо, инчунин стратегияи фаъолият ва сохтори хавфҳоро барои мувофиқа ба Бонки миллии Тоҷикистон пешниҳод менамояд.

5. Бонки миллии Тоҷикистон андозаи ҷуброни дороиҳо, ҳуқуқи талаб ва ўҳдадориҳои ба ташкилотҳои идоракунии дороиҳо додашударо, ки бояд ба фоидаи ташкилоти қарзии молиявии таҳти маъмурияти муваққатӣ қарордошта пардохт карда шаванд, муайян менамояд.

6. Бонки миллии Тоҷикистон метавонад ба ташкилоти қарзии молиявии таҳти маъмурияти муваққатӣ қарордошта ё қаблан қароргирифта дороиҳо, ҳуқуқи талаб ва ўҳдадориҳои ғайриамонатиро (ғайрипасандозиро), ки ба ташкилоти идоракунии дороиҳо интиқол шуда буданд, баргардонад. Ташкилоти қарзии молиявӣ ўҳдадор аст дороиҳо, ҳуқуқи талаб ва ўҳдадориҳоро, ки қаблан ба ташкилоти идоракунии дороиҳо интиқол шуда буданд, бо дастури Бонки миллии Тоҷикистон қабул намояд.

7. Ташкилоти идоракунии дороиҳо вориси ҳуқуқи ташкилоти қарзии молиявии таҳти маъмурияти муваққатӣ қарордошта ё қаблан қароргирифта намебошад, ба истиснои ворисӣ аз рӯи дороиҳо ва ҳуқуқи талаби бо он интиқолшуда ва танҳо вобаста ба ўҳдадориҳои, ки ба он аз ташкилоти қарзии молиявии таҳти маъмурияти муваққатӣ қарордошта ё қаблан қароргирифта тибқи қонун интиқол дода шудаанд, масъулият дорад.

8. Ташкилоти идоракунии дороиҳо ба мӯҳлати то панҷ сол таъсис дода мешавад ва тибқи дарҳости ҳамин ташкилот мӯҳлати он метавонад ба ду соли дигар аз ҷониби Бонки миллии Тоҷикистон тамдид карда шавад (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

Моддаи 59. Ҳимояи қарздох ва тартиби пардохти ҷуброн

1. Интиқоли доройхо хангоми таҷдиди сохтор дар ҳолатҳои зерин манъ аст:

- интиқоли молу мулки таҳти гарав қарордошта (дар доираи ҳабс ё ҳуқуқи нигоҳдории ҳар гуна дорой ё молу мулк, гарави молу мулки ғайриманқул ё ҳар гуна намуди дигари ҳуқуқи гарав), агар дар баробари он ўҳдадории ташкилоти қарзӣ ва манфиати ба ҳуқуқи гарав вобастаи он низ интиқол дода нашавад;

- додани танҳо як қисми ҳуқуқи ўҳдадорихое, ки дар қарордод ҷиҳати ҳисоббаробаркунии талаботи мутақобила зикр шудаанд.

2. Агар мутобиқи арзёбии мустақил қарздеҳи ташкилоти қарзие, ки таҳти идоракунии маъмурияти муваққатӣ қарор дорад, бинобар таҷдиди сохтор дар ҳолати бадтар аз ҳолати барҳамдиҳии ташкилоти қарзӣ қарор дошта бошад, он гоҳ қарздеҳи мазкур барои гирифтани ҷубронгулӣ ва маблағе, ки қарздеҳро дар ҳолати барҳамдиҳии ташкилоти қарзӣ баробар мекунад, ҳуқуқ дорад.

Моддаи 60. Ваколатҳои мудирӣ муваққатӣ

1. Мудирӣ муваққатӣ дорой ваколатҳои зерин мебошад:

1) давом додани иҷроӣ амалиёти бонкӣ аз номи ташкилоти қарзӣ ё қатъ намудани онҳо;

2) ҷалби қарзҳо бо тартиби муқаррарнамудаи Бонки миллии Тоҷикистон;

3) иҷроӣ ўҳдадорихоӣ ташкилоти қарзӣ ё маҳдуд кардани онҳо;

4) тағйир додани меъёрҳои фоизӣ аз рӯи ўҳдадорихоӣ ташкилоти қарзӣ то меъёрҳои дахлдори дар бозор амалкунанда;

5) ба кор ҷалб кардани шахсони мансабдор, кормандон ва мушовирони зарурӣ;

6) қатъ намудани шартномаи кироӣ барои хизматрасонӣ ё шартномаи иҷора, ки ташкилоти қарзӣ иштирокчиӣ он мебошад;

7) ифшоӣ иттилоот дар бораи ташкилотҳои қарзӣ ва амалиёти онҳо, аз ҷумла иттилооти дорой хусусияти махфӣ бо мақсади солимгардонии вазъи молиявӣ ташкилоти қарзӣ;

8) хариду фурӯши мол, хизматрасонӣ ё молу мулки дигар аз номи ташкилоти қарзӣ;

9) барориши ҳама гуна воситаҳои пардохтӣ аз номи ташкилоти қарзӣ;

10) ба сифати даъвогар ва ҷавобгар баромад намудан аз номи ташкилоти қарзӣ дар суд;

11) анҷом додани амалҳои зерин дар бораи баргардонидани маблағҳои мӯҳлати пардохташон гузашта:

а) фурӯши молу мулки ба гарав гирифташуда;

б) аз қарздорон талаб намудани пардохти қарзҳои мӯҳлаташон гузашта, пешниҳоди таъминот ва кафолатҳои иловагӣ;

12) ба имзо расондани қарордод бо қарздорон дар бораи пеш аз мӯҳлат пардохт намудани қарз;

13) пешниҳод намудани харидорӣ қарзҳои пардохтанашуда ба шахсони дигар;

14) андешидани чораҳо дар бораи баргардонидани дигар қарзҳои қарздорони ташкилоти қарзӣ;

15) анҷом додани чораҳои зарурии дигар на танҳо тавассути азнавташкилдихии ташкилоти қарзӣ бо роҳи тағйир додани шакли ташкилию ҳуқуқии он ва табдилдихии он ба ташкилоти қарзии ғайрибонкӣ ва ё ташкилоти қарзии ғайрибонкии исломӣ (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

2. Мудирӣ муваққатӣ ҳуқуқи боздоштан ё бекор кардани ҳар гуна қарори мақомоти идоракунии ташкилоти қарзиро, ки муҳолифи манфиати муштарӣён ва пасандоздорон аст, дорад.

Моддаи 60(1). Кӯмак ва ҳамкорӣ бо маъмурияти муваққатӣ

(Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548)

Кормандони роҳбарикунандаи ташкилоти қарзии молиявӣ, ки аз ҷониби маъмурияти муваққатӣ муваққатан аз вазифа барканор ё озод шудаанд, дар ҳолатҳои зарурӣ ўҳдадоранд ба маъмурияти муваққатӣ кӯмак расонида, бо он ҳамкорӣ намоянд (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

Моддаи 61. Анҷоми фаъолияти маъмурияти муваққатӣ

1. Фаъолияти маъмурияти муваққатӣ баъди ба охир расидани мӯҳлати ваколатҳо (ё мӯҳлати тамдиди он) ё қабл аз ба охир расидани ин мӯҳлат (ё мӯҳлати тамдиди он) бо қарори Бонки миллии Тоҷикистон ба анҷом мерасад, агар Бонки миллии Тоҷикистон муайян кунад, ки асосҳои таъин шудани

он баргараф шудаанд ё мутобиқи моддаи 53 Қонуни мазкур барқарор кардани ташкилоти қарзӣ имконнопазир аст.

2. Баъди ба анҷом расидани фаъолияти маъмурияти муваққатӣ бинобар беҳтар гардидани вазъи молиявии ташкилоти қарзӣ:

- тамоми маҳдудиятҳое, ки нисбат ба ташкилоти қарзӣ, мақомоти идоракунии, кормандони роҳбарикунандаи он муқаррар шуда буданд, бекор мегарданд;

- ҳамаи тағйиру иловаҳо ба ҳуҷҷатҳои таъсисӣ, мақомоти идоракунии ва ҳайати кормандони ташкилоти қарзӣ, ки тибқи қонун ҳангоми фаъолияти маъмурияти муваққатӣ ворид шудаанд, амал мекунанд.

Моддаи 62. Барҳам додани ташкилоти қарзӣ

Агар фаъолияти маъмурияти муваққатӣ боиси беҳтар гардидани вазъи молиявии ташкилоти қарзӣ нагардад, Бонки миллии Тоҷикистон иҷозатнома барои иҷрои амалиёти бонкии онро бозхонда, ба суд бо ариза дар бораи барҳам додани ташкилоти қарзӣ тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон муроҷиат менамояд.

БОБИ 7(1). ТАНЗИМ ВА НАЗОРАТИ ТАШКИЛОТҲОИ ҒАЙРИҚАРЗИИ МОЛИЯВӢ

(Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548)

Моддаи 62(1). Вазифаҳои танзиму назорати Бонки миллии Тоҷикистон нисбат ба ташкилотҳои ғайриқарзии молиявӣ

(Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548)

1. Бонки миллии Тоҷикистон танзим ва назорати фаъолияти ташкилотҳои ғайриқарзии молиявиро мутобиқи қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки фаъолияти онҳоро танзим менамоянд, анҷом медиҳад.

2. Бонки миллии Тоҷикистон ба фаъолияти ҷорӣ ташкилотҳои ғайриқарзии молиявӣ даҳлат намекунад, ба истисноӣ ҳолатҳое, ки дар қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ шудаанд (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

БОБИ 8. НИЗОМИ ПУЛӢ ВА ТАШКИЛИ МУОМИЛОТИ ПУЛӢ

Моддаи 63. Низоми пулӣ

Низоми пулии Ҷумҳурии Тоҷикистонро Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян менамояд.

Моддаи 64. Воситаи қонунии пардохт ва эмиссияи пули милли

1. Пули миллии аз ҷониби Бонки миллии Тоҷикистон баровардашуда ва дар гардиш қарордошта воситаи ягона ва истисноӣ пардохти ҳар гуна ўҳдадориҳои пулӣ ва ҳисоббаробаркуниҳо буда, қабули он бо арзиши номиналиаш дар Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯи тамоми пардохтҳои пулӣ ҳатмӣ мебошад.

2. Бонки миллии Тоҷикистон дорои ҳуқуқи истисноӣ эмиссияи (барориши) пули қоғазӣ (банкнота) ва танга ҳамчун воситаи қонунии пардохт дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад.

Моддаи 65. Тавсифи пули милли

Бонки миллии Тоҷикистон бо меъёрҳои худ арзиши номиналӣ, андоза, вазн, ороиш ва дигар хусусиятҳои пули қоғазӣ ва тангаҳоеро, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон воситаи пардохт мебошанд, муқаррар мекунад.

Моддаи 66. Чопи пули милли ва тадбирҳои таъмини амнияти он

1. Бонки миллии Тоҷикистон чопи пулҳои қоғазӣ ва сикказани тангаҳоеро ташкил мекунад ва барои таъмини амнияти нигоҳдории нишонаҳои пулӣ, ки ба муомилот бароварда нашудаанд, инчунин дар хусуси аз муомилот гирифтани ва нобуд кардани пулҳои қоғазӣ ва тангаҳои аз муомилот гирифташуда тадбирҳо меандешад.

2. Бонки миллии Тоҷикистон тартиби муайян намудани коршоямии нишонаҳои пулӣ ва иваз намудани пулҳои қоғазӣ ва тангаҳои фарсударо муқаррар мекунад. Тартиби муайянсозии коршоямии нишонаҳои пулӣ ва иваз намудани онҳо дар матбуот чоп карда мешавад.

3. Иваз намудани пули миллии дар муомилотбуда аз тарафи Бонки миллии Тоҷикистон сурат мегирад.

4. Бонки миллии Тоҷикистон пулҳои қоғазӣ ва тангаҳои фарсударо аз муомилот гирифта, нобуд мекунад ва ба ивази онҳо ба муомилот пулҳои қоғазӣ ва танга мебарорад.

5. Агар ороиши пулҳои ивазшаванда ба меъёрҳои муқарраршуда мутобик набошад, Бонки миллии Тоҷикистон метавонад онҳоро иваз накунад.

Моддаи 67. Таъмини иқтисодиёт бо нишонаҳои пулӣ

Бонки миллии Тоҷикистон бояд ҳангоми пайдо шудани талаботи иқтисодиёт ба пул онро бо нишонаҳои пулӣ дар ҳаҷми муқарраркардаи худ таъмин намояд.

Моддаи 68. Аз муомилот баровардани нишонаҳои пулӣ

1. Бонки миллии Тоҷикистон бо қарори Раёсат метавонад ҳар гуна пули қоғазӣ ва тангаҳои дар муомилотбударо аз муомилот гирифта, ба ивазашон пулҳои ҳамарзиши дигари қоғазӣ ва тангаҳо барорад.

2. Баъди ба охир расидани давраи ивазкунӣ, ки ба гирифтани пулҳои қоғазӣ ва танга аз муомилот ва ба дигар пулҳои қоғазӣ ва тангаҳо иваз намудани онҳо вобаста аст, пулҳои қоғазӣ ва тангаҳои ҳамин тавр аз муомилот баровардашуда дигар воситаҳои пардохтӣ буда наметавонанд.

БОБИ 9. ҲИСОБОТДИҶӢ ВА НАЗОРАТИ МУҲОСИБӢ

Моддаи 69. Соли молиявӣ

Соли молиявии Бонки миллии Тоҷикистон аз 1 январ оғоз ёфта, 31 декабр ба охир мерасад.

Моддаи 70. Ҳисоботи солона

Баъди ба охир расидани соли молиявӣ Бонки миллии Тоҷикистон ҳисобот тартиб медиҳад, ки он ҳуҷҷатҳои зеринро дар бар мегирад:

- ҳисоботи тавозунӣ, ҳисобот оид ба фоида ва зиён, ҳисобот оид ба тағйирёбии сармоя ва ҳисоботи зарурии дигар;

- усулҳои баҳисобгирии муҳосибӣ, ки Бонки миллии Тоҷикистон ҳангоми тартиб додани ҳисоботи молиявӣ аз он истифода намудааст;

- шарҳи мухтасари вазъи макроиқтисодӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, татбиқи сиёсати пулию қарзӣ, арзёбии вазъият ва рушди ояндаи низоми бонкии Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Моддаи 71. Баҳисобгирии муҳосибӣ ва ҳисоботи молиявӣ

1. Пешбурд ва тартиб додани баҳисобгирии муҳосибӣ ва ҳисоботи молиявии Бонки миллии Тоҷикистон мутобики стандартҳои байналмилалии ҳисоботи молиявӣ анҷом дода мешаванд.

2. Бонки миллии Тоҷикистон метавонад баъди анҷом ёфтани ҳар моҳи ҳисоботӣ, ҳисоботи тавозунии мухтасаршударо, ки вазъи молиявии Бонки миллии Тоҷикистонро дар рӯзи кории охирини моҳи анҷомёфта инъикос мекунад, дар сомонаи худ нашр намояд.

3. Бонки миллии Тоҷикистон ҳар се моҳ оид ба вазъи макроиқтисодӣ ва масъалаҳои татбиқи сиёсати пулию қарзӣ маълумот нашр менамояд.

Моддаи 72. Ҷӯдадорихои шартӣ

1. Бонки миллии Тоҷикистон дорои ҷӯдадорихои муайян мебошад, ки қисме аз онҳоро ҷӯдадорихои шартӣ (кафолатномаҳо, маблағҳои муштарӣён дар суратҳисобҳои Бонки миллии Тоҷикистон ва ҷӯдадорихое, ки дар асоси баҳсҳои судӣ пайдо шудаанд) ташкил медиҳанд.

2. Охири ҳар сол Бонки миллии Тоҷикистон ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба ҷӯдадорихои шартӣ иттилоъ медиҳад, агар:

- маблағи ҷӯдадорихои шартӣ аз панҷ фоизи дороиҳои софи он зиёд бошад;

- маблағи дар суратҳисоби Бонки миллии Тоҷикистон мавҷуда дар давоми 3 соли охир аз ҷониби муштарӣ талаб карда нашуда бошад.

3. Бо дархости Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки аз зарурати баррасии мукаммали ӯҳдадориҳои шартӣ бармеояд, Бонки миллии Тоҷикистон маълумоти иловагӣ пешниҳод менамояд.

Моддаи 73. Пешниҳод ва нашри ҳисобот

Бонки миллии Тоҷикистон ҳар сол на дертар аз 1 август ҳисоботи солонаи худро бо хулосаи аудиторӣ ба Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод карда, дар воситаҳои ахбори омма нашр мекунад (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

БОБИ 10. ИДОРАКУНИИ БОНКИ МИЛЛИИ ТОҶИКИСТОН

Моддаи 74. Сохтор ва мақомоти идоракунӣ

1. Бонки миллии Тоҷикистон аз Дастгоҳи марказӣ ва шӯъбаҳои минтақавӣ иборат аст.

2. Идоракунии Бонки миллии Тоҷикистон тавассути Раёсат ва раиси Бонки миллии Тоҷикистон сурат мегирад. Раёсат мақоми олии коллегиялӣ буда, самтҳои асосии фаъолият, роҳбарӣ ва идоракунии Бонки миллии Тоҷикистонро муайян ва амалӣ шудани онҳоро назорат мекунад.

3. Раёсат аз раиси Бонки миллии Тоҷикистон, се нафар муовинони ӯ ва се нафар аъзои мустақил, ки бо пешниҳоди раиси Бонки миллии Тоҷикистон аз тарафи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ карда мешаванд, иборат мебошад.

4. Раиси Бонки миллии Тоҷикистон ва муовинони ӯ бо Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба вазифа таъин ва аз вазифа озод карда шуда, фармонҳои барои тасдиқ ба Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод карда мешаванд. Раиси Бонки миллии Тоҷикистон аз рӯи вазифа ба ҳайати Раёсат дохил мешавад.

5. Раиси Бонки миллии Тоҷикистон, муовинони ӯ ва аъзои Раёсат бояд шахрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон буда, Дароми таҳсилоти олии иқтисодӣ ва таҷриба дар соҳаи бонқдорӣ бошанд, доғи судӣ надошта, ба ташкилотҳои муфлисшуда роҳбарӣ накарда бошанд.

6. Маоши вазифавии раиси Бонки миллии Тоҷикистон ва муовинони ӯ аз ҷониби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда мешавад.

7. Аъзои Раёсат ба мӯҳлатҳои зерин таъин карда мешаванд:

- раиси Бонки миллии Тоҷикистон - ба мӯҳлати ҳафт сол;
- муовинони раиси Бонки миллии Тоҷикистон - ба мӯҳлати панҷ сол;
- аъзои мустақили Раёсат - ба мӯҳлати чор сол.

8. Раиси Бонки миллии Тоҷикистон, муовинони ӯ ва аъзои дигари Раёсат метавонанд аз нав ба вазифаҳои худ таъин карда шаванд.

9. Аъзои мустақили Раёсат аз ҳисоби омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти олии касбии соҳаи иқтисодӣ, муассисаҳои илмӣ иқтисодӣ ва собиқадороне, ки аз соҳаҳои иқтисод, молия ва бонқдорӣ ба нафақа баромадаанд, таъин карда мешаванд. Ба шахсони мазкур аз ҷониби раиси Бонки миллии Тоҷикистон подошпулӣ муқаррар карда мешавад.

10. Дар сурати аз вазифа озод шудани раиси Бонки миллии Тоҷикистон ё муовинони ӯ, онҳо иҷроии вазифаҳои худро то тасдиқ шудани Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ин бора аз ҷониби Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон давом медиҳанд.

Моддаи 75. Асосҳои аз вазифа озод кардани аъзои Раёсат

1. Раиси Бонки миллии Тоҷикистон, муовинони ӯ ва аъзои дигари Раёсат дар ҳолатҳои зерин аз вазифа озод карда мешаванд:

- бинобар гузаштани мӯҳлати ваколат;
- иҷро карда натавонистани вазифаҳои хизматӣ бо сабаби бад шудани вазъи саломатӣ, ки бо хулосаи комиссияи тиббӣ тасдиқ шудааст;
- додани аризаи шахсӣ дар бораи истеъфо;
- нисбат ба онҳо баровардани ҳукми айбдоркунии суд ва эътибори қонунӣ пайдо кардани он;
- рӯя накардани маҳдудиятҳои, ки дар Қонуни мазкур муқаррар карда шудаанд;
- суиистифода аз вазифа;

- иштирок накардан дар маҷлисиҳои Раёсат дар муддати тӯлонӣ (зиёда аз се моҳ) бе огоҳ кардани Раёсат.
- 2. Ҷойи ҳоли дар Раёсат бояд бо таъин намудани узви нав дар давоми 60 рӯзи тақвими пур карда шавад.
- 3. Аъзои Раёсат ҳуқуқ доранд дар бораи истеъфои худ дар муддати на дертар аз се моҳ ба Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон бо ариза муроҷиат намоянд.

Моддаи 76. Ваколатҳои раиси Бонки миллии Тоҷикистон

1. Раиси Бонки миллии Тоҷикистон:

- аз номи Бонки миллии Тоҷикистон бе ваколатнома амал мекунад ва манфиатҳои онро дар муносибат бо мақомоту ташкилотҳои давлатӣ, ташкилотҳои дигар, ташкилотҳои қарзӣ, ташкилотҳои давлатҳои хориҷӣ ва байналмилалӣ намояндагӣ мекунад, аз рӯи ҳамаи масъалаҳои фаъолияти он, ба истиснои масъалаҳое, ки ба салоҳияти Раёсат тааллуқ доранд, қарорҳо қабул мекунад (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548);
 - барои таъмини иҷрои қарорҳои Раёсат масъул аст;
 - ваколатҳоеро, ки Раёсат ба зиммаи ӯ воғузор намудааст, амалӣ менамояд;
 - амалиёти ҳаррӯзаи Бонки миллии Тоҷикистонро назорат мекунад;
 - дар ҷаласаҳои Раёсат раисӣ мекунад;
 - ба санадҳои меъриии ҳуқуқии Бонки миллии Тоҷикистон, қарорҳо ва протоколҳои маҷлиси Раёсат, шартномаҳо ва қарордодҳое, ки Бонки миллии Тоҷикистон мебандад, имзо мегузорад;
 - дар мувофиқа бо Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон уҳдадорихои мансабиро дар байни раиси Бонки миллии Тоҷикистон, муовини якум ва муовинон тақсим менамояд; (**ҚҶТ аз 19.07.19 с., №1645**)
 - хизматчиёни Бонки миллии Тоҷикистонро ба кор қабул ва аз кор озод мекунад;
 - фармонҳо мебарорад ва амрҳо медиҳад, ки иҷрои онҳо барои ҳамаи хизматчиёни Бонки миллии Тоҷикистон ва шӯъбаҳои он ҳатмӣ мебошад;
 - барои фаъолияти Бонки миллии Тоҷикистон комилан масъул буда, амалӣ намудани вазифаҳои онро таъмин мекунад.
2. Дар вақти набудани раиси Бонки миллии Тоҷикистон вазифаҳои ӯро муовини якум, дар набудани муовини якум, яке аз муовинон иҷро менамояд.

Моддаи 77. Ваколатҳои Раёсат

1. Раёсат ваколатҳои зеринро дорост:

- сиёсати пулиро қарзии давлатро таҳия менамояд, аз ҷумла маҳдудкунии амалиётро дар бозори озод, ки аз тарафи Бонки миллии Тоҷикистон сурат мегирад, меъёри фоизӣ аз рӯи амонатҳо дар Бонки миллии Тоҷикистон, шартҳои додани қарзҳо, намудҳо ва маблағи захираҳо, ки бонкҳо ва дигар ташкилотҳои қарзии ғайрибонкӣ бояд онҳоро дар Бонки миллии Тоҷикистон нигоҳ доранд, муқаррар мекунад (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548);
- дурнамои сиёсати пулиро қарзии Ҷумҳурии Тоҷикистонро баррасӣ менамояд (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548);
- сиёсати асъории давлатро татбиқ менамояд, аз ҷумла тартиби муқаррар намудани қурби расмии асъорро муайян мекунад (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548);
- санадҳои меъриии ҳуқуқии Бонки миллии Тоҷикистонро барои истифодаи умум қабул ва тасдиқ менамояд;
- гузориш ва ҳисоботро, ки аз тарафи Бонки миллии Тоҷикистон ба Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод мешаванд, баррасӣ менамояд;
- дар бораи иштироки Бонки миллии Тоҷикистон дар ташкилотҳои байналмилалӣ қарорҳо қабул менамояд;
- арзиши номиналӣ, ороиши пулҳои қоғазӣ ва тангаҳо, тартиби ба муомилот баровардани онҳо ва шарту шароити аз муомилот гирифтани онҳоро муайян мекунад;
- сиёсати идоракунии захираҳои байналмилалӣ Бонки миллии Тоҷикистонро муайян мекунад;

- дар бораи додани иҷозатнома ба ташкилотҳои қарзии молиявӣ ва ташкилотҳои ғайриқарзии молиявӣ, инчунин дар бораи бозхонд, боздошт, бекор кардан ва қатъ намудани амали иҷозатномаи додашуда қарор қабул мекунад (Қонуни ҚТ аз 07.08.2020 № 1721);

хориҷ карда шуд (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548);

- ҳисоботи солони Бонки миллии Тоҷикистонро тасдиқ мекунад;

- дар бораи мушаххасоти баровардани ӯҳдадорихои қарзии Бонки миллии Тоҷикистон қарор қабул мекунад;

- сохтори Бонки миллии Тоҷикистонро муайян мекунад, маоши вазифавии хизматчиён, талаботи таҳассусиро ба онҳо ва дигар пардохтҳои иловагиро барои кормандони Бонки миллии Тоҷикистон муқаррар менамояд;

- мувофиқи қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон тартиб ва шароити ба қор қабул намудани хизматчиёни Бонки миллии Тоҷикистонро муайян мекунад;

- шӯъбаҳо ва намояндагҳои Бонки миллии Тоҷикистонро таъсис ва барҳам медиҳад;

- сметаи даромад ва хароҷоти Бонки миллии Тоҷикистонро тасдиқ мекунад;

- ҳар гуна айбдоркуниро оид ба суиистифода аз ваколатҳои мансабӣ ва иҷро карда натавонистани вазифаҳои аъзои Раёсатро баррасӣ намуда, дар сурати асоснок донишдони онҳо, бо ҳудосаю тавсияҳои худ ба Президенти Чумхурии Тоҷикистон гузориш мефиристад;

- шартҳо ва ҳолати муфассали хизматрасонии Бонки миллии Тоҷикистонро ҳамчун бонқдор, мушовир ва намояндаи молиявии Ҳукумати Чумхурии Тоҷикистон, мутобиқи Қонуни мазкур муайян мекунад;

- аудитори берунии Бонки миллии Тоҷикистонро бо тавсияи кумитаи аудит таъин мекунад;

- низоми назорати дохилиро барои Бонки миллии Тоҷикистон тасдиқ мекунад;

хориҷ карда шуд (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548);

- масъалаҳои дигари ба фаъолияти Бонки миллии Тоҷикистон алоқамандро, ки мувофиқи Қонуни мазкур дар ваколатҳои раиси Бонки миллии Тоҷикистон пешбинӣ нашудаанд, баррасӣ менамояд.

2. Раёсат барои иҷрои вазифаҳои худ бо мақсади татбиқи самарабахши сиёсати пулино қарзӣ, таъмини рушди низоми бонкӣ ва устувории молиявӣ, инчунин барои назорати дохилӣ метавонад кумитаҳо таъсис дода, тартиби фаъолияти онҳоро муқаррар намояд.

Моддаи 78. Маҷлиси Раёсат

1. Маҷлиси Раёсат аз тарафи раиси Раёсат ё муовини ӯ на камтар аз як маротиба дар як моҳ даъват карда мешавад. Маҷлисҳоро бо аризаи хаттии се нафар аъзои Раёсат низ даъват кардан мумкин аст.

2. Агар масъалаи барои баррасии Раёсат гузошташаванда ба манфиатҳои шахсӣ, тиҷоратӣ, молиявӣ ё дигар манфиатҳои аъзои Раёсат, аз ҷумла ба раис ё муовини ӯ дахл дошта бошад, шахсони мазкур ба Раёсат дар бораи вучуд доштани чунин манфиатҳо бояд хабар диҳанд ва онҳо ҳақ надоранд дар овоздиҳӣ аз рӯи ин масъала иштирок намоянд.

3. Дар бораи даъват намудани маҷлис на дертар аз се рӯзи қабл хабар дода мешавад, ба истиснои ҳолатҳои фавқуллодае, ки дар ин сурат маҷлиси Раёсат фаврӣ даъват шуда метавонанд. Ба аъзои Раёсат рӯз, ҷойи гузаронидани маҷлис ва рӯзномаи он хабар дода мешавад.

4. Маҷлис он гоҳ босалоҳият аст, агар дар он аз нисф зиёди аъзои Раёсат, аз ҷумла раиси Раёсат ҳузур дошта бошанд.

5. Маҷлиси Раёсат бо қарори раис метавонад ба таври пӯшида гузаронида шаванд.

6. Ҳар як узви Раёсат, ки дар маҷлис ҳузур дорад, дорои ҳуқуқи овоздиҳӣ мебошад, аз ҷумла раиси Раёсат ва муовини ӯ ҳуқуқи як овозро дорад, ба истиснои тақсими баробари овозҳо, ки дар он ҳолат раиси маҷлис дорои овози ҳалкунанда мебошад.

7. Дар ҳолатҳои махсус, агар барои қабул намудани қарор зарурат бошад, чунин қарор ба таври пурсиш, бе даъват намудани маҷлис қабул карда мешавад.

8. Дар ҳама ҳолатҳо қарори Раёсат бо аксарияти овозҳои аъзои Раёсат, ки аз рӯи масъала ҳуқуқи овоздиҳӣ доранд, қабул карда мешавад.

9. Қарори Раёсат бо имзои раисикунандаи маҷлис бароварда мешавад.

10. Қарори Раёсат бо сабаби пурра набудани ҳаёти он безътибор дониста шуда наметавонад.

11. Дар маҷлиси Раёсат протокол тартиб дода мешавад, ки ба он раисикунандаи маҷлис ва котиби Раёсат имзо мегузоранд.

12. Тартиби оmodасозии мавод ба баррасии маҷлиси Раёсат ва барасмиятдарории қарорҳои он бо Дастури Раёсат, ки аз ҷониби Раёсат тасдиқ мегардад, муқаррар карда мешавад.

БОБИ 11. КОРМАНДОНИ БОНКИ МИЛЛИИ ТОҶИКИСТОН

Моддаи 79. Кормандони Бонки миллии Тоҷикистон

1. Кормандони Бонки миллии Тоҷикистонро роҳбарият (раис ва муовинони ӯ) ва хизматчиёни Бонки миллии Тоҷикистон ташкил медиҳанд.

2. Шартҳои ба вазифа таъин ва аз вазифа озод кардан, ҳуқуқ ва вазифаҳои хизматӣ, муҷозоти интизомии хизматчиён ва пардохтҳои иловагиро барои кормандони Бонки миллии Тоҷикистон Раёсат муқаррар менамояд. Корманди Бонки миллии Тоҷикистон бояд танҳо шахрвандии Ҷумҳурии Тоҷикистонро дошта бошад (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548).

3. Раиси Бонки миллии Тоҷикистон ва муовинони ӯ дар давоми як моҳи баъди ба вазифа таъин шуданашон ва аввали ҳар сол дар шакли хаттӣ ба Раёсат бо тартиби муқаррарнамудаи он дар бораи манфиатҳои бевосита ё бавоситаи тиҷоратӣ (қарзҳои бонкӣ, пасандозҳо, саҳмияҳо ва коғазҳои қиматноки дигари ташкилотҳои қарзӣ), ки молики онҳо ҳудашон ва ё фарзандону шахсони дигаре мебошанд ва бо онҳо хоҷагии умумӣ доранд, маълумот пешниҳод менамоянд. Раёсат ин маълумотро ба Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод менамояд.

4. Аъзои Раёсат ва хизматчиёни Бонки миллии Тоҷикистон, ки вазифаҳои рӯйхаташ аз тарафи Раёсат тасдиқшударо ишғол мекунанд, метавонанд танҳо аз Бонки миллии Тоҷикистон барои эҳтиёҷоти шахсӣ қарз гиранд. Шахсони мазкур ӯҳдадоранд дар бораи қарзе, ки қаблан то ба вазифаҳои ишғолкардаи худ таъин шуданашон аз ташкилотҳои қарзӣ гирифтаанд, Раёсатро огоҳ намоянд.

5. Хизматчиёни дигари Бонки миллии Тоҷикистон ӯҳдадоранд оид ба ҳар қарзи аз ташкилотҳои қарзӣ гирифтаашон ба Департаменти аудита дохилии Бонки миллии Тоҷикистон маълумот пешниҳод намоянд.

6. Раёсат тартиби додани қарзро ба кормандони Бонки миллии Тоҷикистон барои хариди манзил, пардохти хизмати тиббӣ, таҳсил ва дигар мақсадҳои оилавӣ муқаррар менамояд.

7. Раёсат метавонад андозаҳои ниҳонии қарзро, ки кормандон аз ташкилотҳои қарзӣ мегиранд, муқаррар намоянд.

8. Хизматчиёни алоҳидаи Бонки миллии Тоҷикистон, ки кори онҳо бо хавфи таҳдид ба ҳаёташон алоқаманд аст, мутобиқи номгуӣ тасдиқнамудаи Раёсат бо суғуртаи ҳатмӣ фаро гирифта мешаванд.

9. Кормандони Бонки миллии Тоҷикистон ӯҳдадоранд ҳар сол дар бораи манбаъҳои даромади иловагии худ ба Бонки миллии Тоҷикистон маълумот пешниҳод намоянд (Қонуни ҶТ аз 07.08.2020 № 1721).

10. Эъломиякунонии андоз аз даромад ва вазъи молумулкии кормандони Бонки миллии Тоҷикистон (ба истиснои ҳайати техники ва хизматрасон) бо тартиби муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом дода мешаванд (Қонуни ҶТ аз 07.08.2020 № 1721).

Моддаи 79(1). Ҳимояи ҳуқуқӣ

(Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548)

1. Аъзои Раёсат, корманд, намоянда, мушовир ё машваратдеҳи берунаи Бонки миллии Тоҷикистон, агенти аз ҷониби Бонки миллии Тоҷикистон таъиншуда, узви маъмурияти муваққатӣ, мудир, ки тибқи қонун таъин шудаанд, аз ҷумла шахсоне, ки қаблан чунин вазифаҳоро ишғол мекарданд, барои зарар ё оқибати дигар бо амал ё беамалие, ки мутобиқи вазифаю ӯҳдадориҳои хизматӣ ва дар рафти иҷрои онҳо аз номи Бонки миллии Тоҷикистон расонидаанд, ҷавобгар намебошанд, агар бо санади судӣ исбот нашавад, ки ин гуна амал ё беамалӣ беэҳтиётии дағалона мебошад.

2. Бонки миллии Тоҷикистон ба шахсони дар қисми 1 моддаи мазкур зикршуда, ки ӯҳдадориҳои вазифавии худро бовиҷдонона иҷро намудаанд, ҷаброни ҳар гуна хароҷоти марбут ба ҳимояи онҳоро аз даъвои судӣ кафолат медиҳад, ба истиснои ҳолатҳои дар содир намудани ҷиноят гунаҳкор эътироф шудани онҳо, инчунин дар сурате, ки аз болои чунин қарор дар ҳолатҳои муайян шикоят оварда шудааст. Кафолат ҷаброни ҳама гуна пардохтро аз рӯи созиши ошӣ, мутобиқи қарори суд ё ҳуҷҷати

ичро, ки нисбат ба шахсони мазкур бароварда шудааст, низ фаро мегирад (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

Моддаи 80. Бархӯрди манфиатҳо

1. Аъзои Раёсат ва хизматчиёни дигари Бонки миллии Тоҷикистон наметавонанд ягон хел манфиатҳои кориро, ки дорои хусусияти тичоратӣ, қарзӣ ё хусусияти дигаранд, намояндагӣ кунанд ва дар қабули қарор оид ба ин масъалаҳо иштирок намоянд, агар онҳо хилофи вазифаҳои хизматиашон бошанд.

2. Аъзои Раёсат ва хизматчиёни Бонки миллии Тоҷикистон бояд аз ҳар гуна ҳолате, ки сабаби ба вучуд омадани бархӯрди манфиатҳо мегардад, канораҷӯӣ намоянд.

3. Роҳбарият ва хизматчиёни Бонки миллии Тоҷикистон ҳуқуқ надоранд:

- кори дигари музднокро, ба истиснои фаъолияти илмӣ ё оғӯзгорӣ иҷро намоянд;
- узви мақоми идоракунии (назоратии) ташкилотҳои қарзии молиявӣ ва ё ташкилотҳои ғайриқарзии молиявӣ бошанд (Қонуни ҚТ аз 07.08.2020 № 1721);
- иштирокчӣ, молик ё идоракундаи бовариноки саҳмияҳои (ҳиссаи) ташкилотҳои қарзии молиявӣ ва ё ташкилотҳои ғайриқарзии молиявӣ бошанд (Қонуни ҚТ аз 07.08.2020 № 1721).

4. Ба узви Раёсат ё корманди Бонки миллии Тоҷикистон аз ягон шахс гирифтани тўҳфа ё қарз барои худ, ки ин рафтор барои беғаразона иҷро намудани вазифаҳои ӯ дар Бонки миллии Тоҷикистон ҳалал мерасонад, манъ аст. Риоя накардани тартиби мазкур аз тарафи аъзои Раёсат ё хизматчиёни Бонки миллии Тоҷикистон вайронкунии ҷиддии интизоми меҳнат ҳисоб мешавад. Чунин қоидавайронкунӣ аз тарафи хизматчиён метавонад барои истифодаи ҷазои интизомӣ, аз ҷумла аз кор озод намудан бе пардохтани ҷубронпулӣ асос шавад.

5. Вақте ки масъалаи вобаста ба манфиатҳои шахсии молиявӣ ба муҳокимаи Раёсат гузошта мешавад, узви Раёсат, ки масъала бевосита ба манфиатҳои шахсии молиявии вай дахл дорад, дар оғози муҳокима онро ифшо карда, дар муҳокима иштирок намекунад. Муҳокимаи масъалаи мазкур ва қабули қарор бе иштироки ӯ сурат мегирад. Бо мақсади ташкили қворум иштироки ин узви Раёсат ба ҳисоб гирифта намешавад.

6. Дар Бонки миллии Тоҷикистон якҷоя кор кардани ҳешовандони наздик - зан (шавҳар), фарзандон, падару модар, бародарон, хоҳарон, наберагон, инчунин падару модар, бародарон, хоҳарон ва фарзандони зан (шавҳар), қудоҳо, келинҳо, домодҳо, бародарзодагон ва хоҳарзодагон, ҳамчунин дигар шахсоне, ки якҷоя зиндагӣ карда, хоҷагии умумӣ мебаранд, манъ аст (Қонуни ҚТ аз 07.08.2020 № 1721).

Моддаи 81. Махфият

1. Аъзои Раёсат, аз ҷумла аъзои собиқи он, кормандони Бонки миллии Тоҷикистон, аз ҷумла кормандони собиқи он ҳуқуқ надоранд маълумотеро, ки сирри Бонки миллии Тоҷикистонро ташкил медиҳад ва ҳангоми иҷрои вазифаашон дар Бонки миллии Тоҷикистон ба онҳо маълум шудааст, фош намоянд ва маълумоти мазкурро ба мақсадҳои шахсӣ истифода баранд.

2. Шахсони дар қисми 1 моддаи мазкур қайдгардида наметавонанд маълумотеро, ки сирри Бонки миллии Тоҷикистонро ташкил медиҳад, дар ҳолатҳои зерин фош намоянд:

- дар сурати розигии ошкорони шахсе, ки ин маълумот ба вай тааллуқ дорад;
- агар манфиатҳои Бонки миллии Тоҷикистон фош намудани чунин маълумотро дар муруфияи судӣ талаб кунанд;
- ҳангоми аудити берунии Бонки миллии Тоҷикистон, бо талаби аудиторон;
- дар ҳолатҳои пешбининамудаи қонун (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

БОБИ 12. АУДИТИ БОНКИ МИЛЛИИ ТОҶИКИСТОН

Моддаи 82. Аудити берунии Бонки миллии Тоҷикистон

1. Ба ҳисоботи солонаи Бонки миллии Тоҷикистон бояд ҳулосаи аудиторӣ дода шавад. Аудити берунии Бонки миллии Тоҷикистон мутобиқи стандартҳои байналмилалӣ аудит гузаронида мешавад.

2. Бонки миллии Тоҷикистон бо ширкати эътирофшудаи аудиторӣ, ки ғолиби озмун гардидааст, қарордод мебандад ва ҳисоботи иттилооти барои гузаронидани аудит заруриро пешниҳод мекунад.

3. Қарордод дар бораи гузаронидани аудит бояд ҳаҷми иттилооти ба ширкати аудиторӣ пешниҳодшаванда, инчунин масъулияти онро барои ба шахсони сеюм додани иттилооти гирифташуда пешбинӣ кунад.

4. Як ширкати аудиторӣ наметавонад пайваста бештар аз панҷ сол аудити Бонки миллии Тоҷикистонро гузаронад.

5. Муқаррароти қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи иҷозатномадиҳӣ ба баъзе намудҳои фаъолият" ва "Дар бораи фаъолияти аудиторӣ" нисбат ба ширкатҳои аудитории хориҷие, ки аудита Бонки миллии Тоҷикистонро мегузаронанд, таъбиқ намегардад.

6. Аудити Бонки миллии Тоҷикистон оид ба фаъолияти хоҷагидорӣ, хизматрасонии буҷети ҷумҳуриявӣ, гардиши маблағҳои буҷетӣ ва қарзи давлатиро Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон мегузаронад (Қонуни ҶТ аз 26.07.2014 № 1112).

Моддаи 83. Аудити дохилӣ

1. Аудити дохилии Бонки миллии Тоҷикистон аз ҷониби Департаменти аудити дохилӣ амалӣ гардонда мешавад.

2. Ба Департаменти аудити дохилӣ сараудитори Бонки миллии Тоҷикистон, ки ўро раиси Бонки миллии Тоҷикистон бо розигии Раёсат ба вазифа таъин ва аз вазифа озод менамояд, роҳбарӣ мекунад. Сараудитор ба мўҳлати панҷ сол таъин гардида, метавонад ба ин вазифа боз аз нав таъин шавад. Сараудитор бояд шахси дорои таҷрибаи кофӣ касбӣ дар соҳаи ҳисобдорӣ ва аудити бонкӣ бошад.

3. Сараудитор аз вазифа тибқи асосҳои, ки барои аз вазифа озод кардани аъзои Раёсат пешбинӣ шудаанд, озод карда мешавад.

Моддаи 84. Кумитаи аудити Бонки миллии Тоҷикистон

1. Раёсат бо мақсади огоҳии саривақтӣ аз вазъи молиявии Бонки миллии Тоҷикистон, баҳодидҳои низоми назорати дохилӣ ва идорасозии хавфҳо, таҳлили кори аудити дохилӣ ва берунӣ, инчунин пешниҳоди тавсияҳо доир ба масъалаҳои баррасишаванда кумитаи аудитро таъсис дода, тартиби фаъолияти онро муайян менамояд.

2. Кумитаи аудит аз се нафар аъзои Раёсат иборат буда, аксари онҳо, аз ҷумла раиси он аз ҳисоби аъзои мустақили Раёсат интихоб мегардад.

БОБИ 13. ОМОР ВА ИТТИЛООТ

Моддаи 85. Таҳияи тавозуни пардохт мавқеи сармоягузориҳои байналмилалӣ ва қарзи маҷмӯии беруна

(Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548)

1. Бо мақсади таҳияи тавозуни пардохт, мавқеи сармоягузориҳои байналмилалӣ ва қарзи маҷмӯии берунаи Ҷумҳурии Тоҷикистон Бонки миллии Тоҷикистон тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии худ аз субъектҳои фаъолияти иқтисодии хориҷӣ пешниҳоди маълумотро оид ба амалиёти иқтисодии хориҷии онҳо талаб мекунад (Қонуни ҶТ аз 3.08.2018 № 1548).

2. Субъектҳои фаъолияти иқтисодии хориҷӣ бояд ба Бонки миллии Тоҷикистон тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Бонки миллии Тоҷикистон маълумот пешниҳод намоянд.

Моддаи 86. Ҷамъоварии маълумоти оморӣ ва иттилоот

Бонки миллии Тоҷикистон:

- маълумоти оморӣ ва иттилоотро, ки бо иҷрои вазифаҳои алоқаманданд, ҷамъоварӣ, таҳия, таҳлил ва нашр менамояд;

- номгӯй ва шаклҳои ҳисоботи оморӣ ва дигар маълумоти зарурии омории ба Бонки миллии Тоҷикистон пешниҳодшаванда ва мўҳлати пешниҳоди онро муайян мекунад;

- тартиби махфият ва масъулиятро мутобиқи қонун дар ҳолати риоя накардани тартиботи пешниҳоди маълумоти оморӣ муайян мекунад;

- дар ҷамъоварӣ, таҳия ва нашри маълумоти оморӣ ва иттилоот, қабули меъёрҳои байналмилалӣ паҳнкунии маълумот бо мақомоти давлатӣ ва ташкилотҳои ғайридавлатӣ ҳамкорӣ менамояд.

Моддаи 87. Интишори маълумоти оморӣ ва иттилоот

Бонки миллии Тоҷикистон инҳоро ба нашр мерасонад:

- маълумоти оморӣ ва иттилоот;

- методологияе, ки барои ҷамъоварии маълумоти оморӣ ва иттилооти дахлдор истифода бурда мешавад.

БОБИ 14. МУҚАРРАРОТИ ХОТИМАВӢ

Моддаи 88. Ҷавобгарӣ барои риоя накардани Қонуни мазкур

Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ барои риоя накардани Қонуни мазкур тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

Моддаи 88(1). Баррасии баҳсҳо

(Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548)

Новобаста ба дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, дар рафти дилхоҳ баррасии судӣ ё арбитражӣ бо ҷавобгарии Бонки миллии Тоҷикистон, аъзои Раёсат, корманд, намоёнда, мушовир ё машваратдеҳи берунаи Бонки миллии Тоҷикистон, агенти аз ҷониби Бонки миллии Тоҷикистон таъиншуда, узви маъмурияти муваққатӣ ё мудир, ки тибқи қонун таъин шудаанд ва вазифаҳояшонро дар назди Бонки миллии Тоҷикистон иҷро карда истодаанд, инчунин шахсоне, ки қаблан чунин вазифаҳоро ишғол мекарданд:

а) суд ё арбитраж барои қабули қарори худ ғайриқонунӣ, худсарона ё беасос амал кардани ҷавобгарро дар заминаи далелҳои мавҷуда ва санадҳои меъёрии ҳуқуқии дахлдор метавонад санҷад;

б) дар давраи баррасии судӣ ё арбитражӣ, инчунин баррасии шикоятҳо дар ҳама марҳилаҳои минбаъда ё баррасии дигари судии бо шикоят алоқаманд, амали қарори таҳти баҳс қарордоштаи Бонки миллии Тоҷикистон бе маҳдудият идома меёбад ва ба таъхир гузошта, боздошта, ё бекор карда намешавад, ба истиснои ҳолатҳои исбот шудани аломати ҷиноят ё ҳуқуқвайронкунии қасдона дар амалҳои Бонки миллии Тоҷикистон;

в) агар суд ё арбитраж муайян намояд, ки Бонки миллии Тоҷикистон бо амалҳои худ ба шахсони сеюм зарар расондааст ва барои ин амалҳо ҷавобгар мебошад, барои тарафи ҷабрдида ҷуброни моддӣ мерӯёнад (Қонуни ҚТ аз 3.08.2018 № 1548).

Моддаи 89. Дар бораи аз эътибор соқит донистани Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи Бонки миллии Тоҷикистон"

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 14 декабри соли 1996 "Дар бораи Бонки миллии Тоҷикистон" (Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, с. 1996, №24, мод. 410; с.2001, №4, мод. 173; с.2002, №11, мод. 672; с.2004, №12, қ.1, мод. 690; с.2007, №7, мод. 680; с.2009, №7-8, мод. 502) аз эътибор соқит дониста шавад.

Моддаи 90. Тартиби мавриди амал қарор додани Қонуни мазкур

Қонуни мазкур пас аз интишори расмӣ мавриди амал қарор дода шавад.

Президенти

Ҷумҳурии Тоҷикистон

Эмомалӣ Раҳмон

ш. Душанбе

28 июни соли 2011 № 722